

ערבות

המועצה האזורית הערבה התיכונה | גליון 62 | תשרי תשע"ו | ספטמבר 2015

לראשונה מיום שהוקם היישוב ספיר בערבה, מוקמת בו שכונה חדשה המסמלת את תהליכי השינוי, הצמיחה וההתפתחות הקהילתית שמובילים תושבי ספיר הוותיקים והחדשים.

מבט על החיים בספיר מנקודות מבט אישיות. עמ' 13

שחר ויריב איתני במדור
משותף על אהבה ואוכל
ואהבה לאוכל
עמ' 36

סיפור מסען של משפחות פלג וגלילי ממושב
עידן לתאילנד. מסע אל משפחתו של פאסט,
שעבד במשק שנים ארוכות.
עמ' 26

סקירה מקיפה על מחלקת
החינוך ועל מסגרות
הפעילות לשנת תשע"ו
עמ' 9

הארגז תעשיות בע"מ | מבנים
קבוצת הארגז
- מאז 1932 -

הניסיון שלנו - השקט שלך.

הארגז. בונים לך בית.

בית בגודל 125 מ"ר

במחיר מבצע של 549,900 ₪

המחיר כולל: גג רעפים, מיזוג בכל הבית, מ"מ", קירות איטונג, גרניט פורצלן 60x60 ארונות מטבח, אלומיניום קליל.

המחיר אינו כולל מע"מ.

שימוש בטכנולוגית בניה מתקדמת ומתועשת.

מסירת הבית תוך ארבעה חודשים מיום קבלת היתר בניה.

לקבוצת הארגז ניסיון של עשרות שנים במגוון תחומי הבניה המתועשת המתקדמת.

עקרונות היסוד של החברה הינם: איכות ללא פשרות, רמת תכנון מקצועית, רמות גימור מעולות, והקפדה על עמידה בלוחות זמנים. בין לקוחותיה מיטב החברות והעסקים במשק הישראלי ביניהם: משרד הביטחון, התעשייה האווירית, החטיבה להתיישבות, מד"א החברה למשק ולכלכלה ועוד.

הארגז תעשיות בע"מ | מבנים. ליצירת קשר: 1700-70-40-45 // www.haargaz.co.il

תוכן עניינים

דבר ראש המועצה	3
חדשות ערבה	4
חינוך תשע"ו	9

כתבות

נעים להכיר , 4 משפחות פותחות את הדלת ואת הלב ומספרות על החיים בספיר	13
אהבת אדם , איך זה להיות תיירן בערבה, גלי כהן בשיחה עם תיירנים	18
שלום - סוודיקאפ , מסע אחרי חבר ומפגש עם משפחה בתאילנד, סיפור מסען של משפחות גלילי ופלג	26

מדורים

אישון במדבר	30
עשינו עסק	31
צפר צמרת	32
אבנים מתגלגלות	34
שירה	35
מדברים מהבטן	36
המוח: תשבץ היגיון ותפוזרת	38

עורכת ראשית

רינת רוזנברג

עורכת מדורים

שחר איתני

עריכה לשונית

צופית לדרגרבר

עריכה גרפית

סטודיו ערבה

מו"ל

מועצה איזורית ערבה תיכונה

צילום שער

אורנה אוקו ושלמה (ג'וחא) קרמר

צילום: רינת רוזנברג

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות

כתובת ליצירת קשר

rinat@arava.co.il

לפרסום מודעות בעיתון, צרו קשר

traffic@arava.co.il

נועה 052-4260888

דבר ראש המועצה

שנה חדשה התחילה.

תקופה זו של חגי תשרי מסמלת בכל שנה את תחילתה של עונת התיירות בערבה. התיירות באזור מתפתחת ומציעה מגוון גדל והולך של אפשרויות בילוי ולינה. בפתחה של העונה אני מאחל לכל התיירנים שנת תיירות מעולה.

פתיחת שנת הלימודים במערכת החינוך שלנו התנהלה השנה בסימן של יציבות והמשכיות. אני אומר זאת לא מעט, בכל הפורומים - אני מאמין שחינוך הוא המנוף הכי חשוב שיש לאדם ולקהילה כדי להתפתח וכדי לחיות חיים שיש בהם ערך ועניין. אני רואה בחינוך בערבה את אחת המשימות החשובות ביותר שלי כראש מועצה, וזאת גם מתוך מודעות ואחריות לכך שיש לתת לתהליכים חינוכיים להבשיל כדי ליהנות מפירותיהם. יש לנו צוות חינוכי מעולה עם חזון שאותו מובילה אילת להב ביגר. בצוות מנהל תיכון שיטים דרכא, מנהלת בית הספר היסודי והרכזים של מחלקת החינוך ושל המתנ"ס. העבודה הרבה של כולם, היוזמות והמגוון שמציעות המסגרות הפורמליות והבלתי פורמליות, חשובות מאוד היות שהן מבטאות את היכולת שלנו במועצה לתת מענה לצרכים רבים ומגוונים ולאפשר לילדי הערבה להתפתח ולהתקדם בתוך מסגרות מעולות.

בימים אלה במבצעות עבודות תשתית עבור השכונה החדשה בספיר. בתחילת החודש נערכה ביישוב הגרלה בין רוכשי המגרשים לבחירת מגרשיהם בשכונה החדשה. זהו אירוע חשוב מאוד המסמל את התהליכים החשובים שהיישוב עובר בשנים האחרונות. אני מברך את רוכשי המגרשים ומאחל להם ולבאים בעקבותיהם (יש עוד מגרשים פנויים שניתן לרכוש) בנייה מהירה וטובה, וליישוב ספיר צמיחה, שגשוש והתפתחות.

בשנה שחלפה, במסגרת פעילות הוועדה החקלאית, קידם חמי ברקן מהלכים אזוריים שמטרתם ליצור התאגדויות ומנגנונים אזוריים משותפים, האמורים לתת מענה לתהליכים ששחקו את יכולתנו כחקלאים, במטרה שאנחנו, החקלאים, נוכל להיות מעורבים במהלכי שיווק ולהוות גורם בעל השפעה על מחיר התוצרת ביחס הוגן לעלויות הגידול. אני מאמין שההתארגנויות הללו הן הדרך היחידה להחזיר לנו כחקלאים את המקום הראוי בתוך מעגל השיווק של התוצרת החקלאית. המציאות היום היא תולדה של התפרקות התארגנויות ומנגנונים שפעלו עבור החקלאים ואשר שימרו את מקומם בעבר. אני בטוח שאין לנו אלטרנטיבה אלא להתארגן יחד הן בשיווק בשוק המקומי הן בשיווק של התמרים (גידול שתופס עם הזמן נתח גדל והולך בסל הגידולים האזורי), ובאותה נשימה אני גם כולל את הפרויקט האזורי של רכישת תשומות משותפת. אפשר לדבר רבות על הקשיים ועל החסמים ועל מה יכולה המדינה לעשות ומה המדינה לא עושה, אבל דבר אחד בטוח - המדינה מאפשרת לנו להתאגד ולתאם. זה בידיים שלנו. אנחנו צריכים לעשות זאת כי זה יעמיד אותנו במקום של השפעה על תהליכים ומחירים, ולא ישאיר אותנו במקום האחרון בכל הקשור לשרשרת הערך של התוצרת החקלאית שאנחנו מייצרים.

כחלק מהמהלכים שאנחנו מובילים בשנה האחרונה במטרה להביא את הערבה לסדר היום הציבורי - וחשוב מזה, לסדר יומה של הכנסת - הוקמה לאחרונה שדולה למען הערבה. השדולה הוקמה ע"י חבר הכנסת מיקי לוי וחבר הכנסת איציק שמולי, והיא תפעל לקדם את הנושאים והתחומים אשר נדרשים להמשך פיתוח וקידום הערבה.

השדולה תקיים מפגש מיוחד שכותרתו: הערבה - אתגרים והזדמנויות לפיתוח וקידום ההתיישבות בערבה.

המפגש המיוחד ייערך באולם ירושלים בכנסת, ב-13 באוקטובר בשעה 10:30. אתם מוזמנים להגיע, לשמוע, להשמיע ולבטא את הנושאים שנראים לכם חשובים להמשך קיומה של ההתיישבות בערבה. יש להירשם מראש אצל דוברת המועצה רינת רוזנברג על מנת להסדיר את אישורי הכניסה לכנסת.

אני מאחל לכולנו עונה תיירות טובה, שנת לימודים מצוינת, שנה של צמיחה ושגשוג ושנה חקלאית טובה מאוד.

אייל בלום,

ראש המועצה

מנכ"לית המועצה

שיפוצי הקיץ במוסדות החינוך הסתיימו, ממשיכים לשפר את חזות החצרות

במהלך חופשת הקיץ ולצורך הכנה לפתיחת שנת הלימודים תשע"ו, עבדו צוות האחזקה בניהולו של אשר אלימלך, צוות הניקיון ומחלקת הבינוי בשיפוץ והכנה של המבנים והחצרות במערכת החינוך.

בגני הילדים בספיר הוחלף הריצוף בגן תלתן, הורחבו סככות הצל וארגזי החול מולאו בחול נקי. בבית הספר היסודי הותקנו 22 מזגנים חדשים, נוספו כיתות לימוד והוסדרה החצר של המתחם האנתרופוסופי. בבוסתן הוקמה פרגולה שתשמש כמטבח הודות לתרומת קק"ל ברזיל. חדר הפנאי שופץ והותאם לשמש מועדונית שתהווה מרחב נעים ובו תינתן ארוחת צהרים ועזרה בשיעורי בית

צילום באדיבות סטודיו ערבה

החברה לפיתוח

למעלה מ-50 עסקים ותושבים קיבלו תמיכה וליווי עסקי בחודשים האחרונים

כחלק ממהלכים למציאת חלופות ומענה לשינוי מגמות במשקים החקלאיים, מתקיים שיתוף פעולה הדוק עם שלוחת "מעוף" סניף נגב מזרחי של משרד הכלכלה ונציגה לביא קייט, אשר מעודדים וממנים ליווי עסקי וכלכלי לעסקים קטנים בכל רחבי בארץ. בתקופה האחרונה גדלה מאוד פעילות המעוף בערבה והוגשו קרוב לחמישים בקשות לסיוע ולליווי של עסקים בערבה בעניין הקמה/הרחבה/שינוי ופיתוח של עסקים נוספים. הוגשו ארבע בקשות לתמיכה במסגרת של התאגדות משותפת של חקלאים לשיווק ונפתחו שלושה קורסים לשיווק ברשת האינטרנט שבהם השתתפו כארבעים תושבים. תמיכת הניתנת באמצעות מעוף (קרן נס וקרנות בערבות מדינה) יכולה להגיע לסכום של עד 300,000 ₪ והם יכולים להוות תוספת לתמיכה שניתן לקבל במסגרת מתווה הסיוע להסבת גידולים בערבה. מומלץ להשתמש במסלולים הפעילים ובתמיכות הזמינות. ניתן לתאם פגישות עם לביא קייט המגיע פעם בשבוע לערבה בטלפון 050-7436443.

משלחת חוקרים לאוסטרליה

החודש חזרה מביקור של שבועיים באוסטרליה משלחת חוקרים ונציגים נוספים של המו"פ, החברה לפיתוח במסגרת הפעילות של שותפות ערבה אוסטרליה. המשלחת יצאה לאוסטרליה למפגשים ולכנסים עם עמיתים בתחומי הפעילות הדומים ובקהילה היהודית. מטרת שיתופי הפעולה והמפגשים היא להרחיב את מסגרות יחסי הגומלין עם הקהילה באוסטרליה ולהרחיב את מגוון האפשרויות וכיווני הפיתוח של מסלולי מחקר, לימוד ויצירת תכניות שיביאו עוד תעסוקה לערבה.

נעמי בקר

מנכ"לית החברה לפיתוח הערבה

ועדה חקלאית

נמשכת הגשת הבקשות לתמיכה בהסבות במקביל לשתילות ותחילת עונת הגידול בערבה

העונה החקלאית של 2015-2016 יצאה לדרך יחד עם גלי חום שגרמו לבעיות בראשית הגידול. עם זאת, נקווה שנהנה כולנו מעונה מוצלחת ופורייה.

מנהלת ההשקעות - סיוע לערבה

משרד החקלאות החל להעביר את מקדמות התמיכה בשיעור של 20% לבקשות התמיכה שהוגשו. מספר הבקשות שהוגשו לצורך קבלת מענק במסגרת המתווה לסיוע למגדלי פלפל עלה על המצופה ובקשות נוספות עדיין מוגשות. אחת לשבוע נערכות פגישות אישיות של חקלאים עם המתכנן האזורי של משרד החקלאות, נבו יצקר.

יש לזכור שניתן להגיש בקשות עד ספטמבר 2016, וכמובן, אישור הבקשות תלוי בשיעור ניצול התקציב עד ליום הבקשה.

הסכום שהוקצב למתווה מכונה "כסף צבוע", כלומר כסף שאינו תלוי בתקציב המדינה. בכל אופן, כל מי שהחליט על ביצוע השקעה כלשהי, להון חוזר, יש להגיש בקשה כבר עכשיו. בכל פעם שעולה בקשה חריגה אך הגיונית ומהווה תרומה למשק החקלאי, נעשה מאמץ מול המנהלת להכניסה למסגרת המתווה, כפי שכבר קרה במספר מקרים כאלו שהוגשו, נבחנו ואושרו.

שולחן התמר, רכש תשומות משותף והתארגנות לשוק מקומי

בתפקידי בוועדה החקלאית אני רואה חשיבות עצומה וקריטית בקידות מהלכים אזוריים משותפים. מהלכים אלה יאפשרו לנו הן ברמה האזורית והן ברמה האישית של כל חקלאי בערבה ליעל ולהוזיל את עלויות הגידול, כמו כן לחזק את כוחנו כגוף משמעותי ביצירת תנאי השיווק והמכירה של התוצרת שאנחנו מגדלים. אני מוביל זאת במהלך לרכישת תשומות באופן מרוכז, במעורבות בבניית מערך לשיווק תוצרת לשוק המקומי

ובניסיונות ליצור התארגנות של ענף התמרים בערבה כגוף גדול ובעל השפעה בשיווק משותף שייתן מענה לעלייה בשטחי הגידול המשותפים והפרטיים. בשנים הקרובות יהיה קצב נטיעת התמרים בשנה בין 10% ל- 15% ורוב המטעים יהיו בידיים פרטיות. עובדה זו משנה לחלוטין את התמונה ואת דרך ההתנהלות בשטח. למשל, טיפול שונה בפרי, השקיה, דישון ומיון - כל אלו יגרמו לשונות גדולה בין המגדלים ובהמשך יובילו לתחרות מחירים בין המשווקים השונים. בעוד 8-10 שנים יהיו מטעים רבים בערבה בשלב הנבה מלאה. במצב כזה, שיווק ביד אחת המאגדת את כל מגדלי הערבה וצמצום מספר בתי האריזה, יאפשרו שליטה טובה יותר על איכות ועל מחיר הפרי. לאור ניסיונונו בענף הפלפל ולאור המגמות במגזר החקלאי כולו, אני מאמין שהתארגנויות משותפות הן הדרך שתביא לחיזוק כוחנו כחקלאים, כיצרנים וכמשווקים. אני ממשיך לקדם את המהלכים הללו כי הם חלק מהותי משינויים הנדרשים בענף החקלאות.

מאבק החקלאים - מס מעסיקים

בזמן כתיבת שורות אלו נעשים מאמצים ברמה הפוליטית להגיע להחלטות חיוביות בכל הנוגע לסוגיית העובדים הזרים.

הפעילות בשטח של הפגנות חוזרות ונשנות

בכל רחבי הארץ יצרה תהודה, ברובה חיובית. נותר רק לקוות שההבטחות שניתנו בע"פ אכן ימומשו. מס המעסיקים הפך לאחד מסמליו של מאבק החקלאים ולא רק בהיבט הכלכלי של מס זה. כולי תקווה שעד הפצתו של העיתון, הדברים ישתנו לטובה.

הכשרות קרקע

הכשרות הקרקע לנקלטים של 2014 נמצאות בשלבי סיום ואנו מקווים להספיק את הכשרת חלק מן הקרקעות לעונת 2015. רשימת הקליטה לשנת 2016 פתוחה עד סוף אוקטובר 2015.

הגשת בקשות למענקים מקרן בונה טרה

גם השנה קרן בונה טרה, התומכת בחדשנות בתחום החקלאות, מזמינה את תושבי הערבה להגיש בקשות לתמיכה בפרויקטים של חדשנות בחקלאות. קרן בונה טרה היא קרן פרטית התומכת בפרויקטים בערבה ובנגב. פרטים על הקריטריונים ואופן הגשת ההצעות ניתן לקבל מהוועדה החקלאית. את ההצעות יש להגיש עד 1 בנובמבר 2016. אני מאחל לכולנו שנה טובה, שנת שגשוג, צמיחה והתפתחות.

חמי ברקן

יו"ר הוועדה החקלאית

ביקור ח"כ עופר שלח בערבה

צילום: רינת רוזנברג

אגף בינוי ופיתוח

מחליפים ומסדירים את תחנות ההסעה ביישובים

נכנסתי לאחרונה לתפקיד מנהלת אגף הבינוי והפיתוח של המועצה. התפקיד הוא אתגר גדול ואני רואה בו חשיבות גדולה ביכולת לקדם את איכות החיים בערבה. בחודשיים האחרונים עבדה מחלקת הבינוי במרץ לצורך הכנת מוסדות החינוך ובתי הספר לשנת הלימודים, ובימים אלו מתבצעות עבודות להחלפת תחנות ההסעה ביישובים, תחנות המשמשות את תלמידי בתי הספר. התחנות החדשות במימון המועצה האזורית ימוספרו והיו נוחות ובטיחותיות יותר מאלו ששימשו אותנו עד היום. סיום ההצבה של התחנות צפוי בתום חגי תשרי.

בחודש שעבר הסתיימה עבודת השיפוץ של המבנה ששימש בעבר מרפאה בספיר. אל המשרדים המשופצים עברו כל עובדי אגף הבינוי והפיתוח בסמוך למשרדי המועצה כך שמתאפשרת עבודה יעילה ונוחה עם כל המחלקות והאגפים של המועצה.

בהמשך למהלכים שאותם מקדמת המועצה לצורך ייעול, חיסכון ומעבר לאנרגיה מתחדשת, אנו נערכים בימים אלה להתקנה ולהפעלה של מתקנים לייצור חשמל בטכנולוגיה פוטו וולטאית, המתקנים יוצבו על גגות מבנים ציבוריים בספיר, באזור התעשייה ובתחנת יאיר.

כרמל הר

מנהלת אגף בינוי ופיתוח

ביטחון

רכזי הביטחון ומחלקת הביטחון במועצה פועלים ללמידה ולשיפור המוכנות למצבי חירום

במהלך חופשת הקיץ, פעלה מחלקת הביטחון יחד עם צוותי התחזוקה והחינוך, להסדרה של ליקויי בטיחות בבתי הספר והכנתם הטובה של המתקנים לשנת הלימודים והפעילות. בחודש יולי השתתפו הרבש"צים של יישובי המועצה בסיום במועצה אזורית שער הנגב. רוב יישובי שער הנגב שוכנים בעוטף עזה ונמצאים מזה שנים רבות במצב של לחימה בעוצמה משתנה.

בסיום ביקרו הרשב"צים במרכז ההפעלה של המועצה, שמעו סקירה מפי קב"ט המועצה מר אייל חג'בי על המועצה ועל ההיסטוריה של אירועי הלחימה בגזרתו ואיך - למרות המציאות הקשה של האזור - כל הרחבה שמשווקת במועצה, מתמלאת תוך זמן קצר. בעקבות הסיום גובשו רעיונות ודגשים לכדי תכנית עבודה של רכזי הביטחון ביישובים ושיתוף הפעולה הנדרש עם המועצה. תכנית עבודה זו תשפר את מוכנות היישובים למצבי חירום.

נועם כרמלי

קב"ט המועצה

הגיל השלישי

חידושים בתכנית הפעילות השנתית של "קתדרה"

הסתיימה הכנת תכנית "קתדרה" - הפעילות לגיל השלישי בערבה, לשנת תשע"ו. חוגי הבוקר יתקיימו ביום שני וביום רביעי ויכללו, בין היתר, את "קיצור תולדות האנושות" עם יוני גלציאנו, פעילות גופנית מותאמת לגיל השלישי, "מיסטיקה פלוס מועדי ישראל" עם בנג'י גרובר, "אומנות הפסיפס והמוזאיקה" עם דליה מטמון, ציור למתחילים ומתקדמים עם סיליה יצחק, "בניית רהיטים מקרטון" עם רינה ונטורה ובניית בובות מעיסת נייר עם איריס סלויך. במסגרת הסדנאות וסדרות ההרצאות ממשיכים ב"קולנוע" עם זיו אלכסנדרוני ו"מסביב לעולם על כורסה" עם נפתלי הילגר. בתחומי הטבע הסביבה והטוילים יתקיימו גם השנה סיורי צפרות בין-דוריים, יתקיימו טיולים אחת לרבעון ובנוסף יתקיים חוג סיירים של "שביל חוצה ישראל" עם אלון דמבובסקי. פעילות מקהלת ערבה וחוג ריקודי העם מצטרפים למסגרת הפעילות של מחלקת הגיל השלישי.

מסגרת הפעילות לגיל השלישי היא הזדמנות לכל אוכלוסיית המבוגרים החיה בערבה ללמוד מיומנויות חדשות ולהשתתף בפעילות איכותית ומעניינת. חוברת הפעילות המפורטת חולקה בתאי הדואר.

עירית שחר

רכזת בריאות וגיל שלישי

אמץ שיטה / מו"פ מדעי

כנס השיטים ב-11 בנובמבר יציג את תוצאות ניטור השיטים השנתי המתבצע בימים אלה

בימים אלה מתחיל צוות ניטור השיטים של מרכז מדע ים המלח והערבה את פעולות הניטור לשנת 2015. הניטור נעשה במימון ושיתוף רט"ג, קק"ל והמארג (התכנית הלאומית להערכת מצב הטבע). במסגרת פעולות הניטור יוצאים חוקרים וטכנאים של מרכז המדע לחלקות שיטים מסומנות ובודקים את מצב העצים לאורך זמן. במסגרת הניטור נבדקים פרמטרים רבים כגון גובה העץ, היקף גזע, מצב העלווה ע"י צילום באינפרה אדום וכיסוי הרנוג. כל זאת במטרה לתת תמונת מצב באשר לבריאות העצים. בשנה הקרובה

היחידה הסביבתית

שיתופי פעולה של היחידה הסביבתית ומחלקת התרבות מביאים לערבה תרבות ומודעות

היחידה הסביבתית פתחה את שנת הפעילות בשיתוף פעולה עם מחלקת תרבות של המתנ"ס לפעילות חגיגית וירוקה במהלך המדברחוב המסורתי בערבה. המדברחוב כלל כמדי שנה יריד של מכירות לקראת החגים בדגש על "כלכלה מקומית מקיימת - גם השנה קונים ערבה". הנוחות והזמינות של קבלת שירות מעסקים בערבה, לצד חיזוק ממשי של עסקים מקומיים הינו עקרון כלכלי ירוק וחשוב. בסיוע המשרד להגנת הסביבה המסייע לקידום תכניות להטמעת עקרונות הקיימות בחינוך ובקהילה התקיימה הופעה לגיל הרך בארץ אפרש גם אחרת", ובה הדמויות נאלצו

תחל לפעול תכנית ניטור על ידי הקהילה, ובה ישתתפו תלמידי בית הספר והתושבים. כל זאת כדי לקדם את המעורבות החשובה של הקהילה בעבודת המחקר הבוחנת אם עצי השיטה באמת מתמעטים.

אנשי מקצוע טוענים מזה זמן רב שתמונת עצי השיטה במגמת עלייה. תמונת עצי השיטים מאיימת על המערכת האקולוגית המדברית הייחודית בערבה היות שעצי השיטה (שיטה

סלילנית ושיטה סוככנית) נחשבים כמיני מפתח בערבה. הם משפרים את תנאי הקרקע עבור מיני צומח אחרים ומספקים מזון ומחסה לבעלי חיים מדבריים רבים. יכולות להיות מספר סיבות לתמונת השיטים והן כוללות שינויים בכמות המשקעים באזור כחלק מההתחממות הגלובלית, שינוי בתוואי של ואדיות ושאיבות יתר, וירידה משמעותית במספר היונקים האחראים על ההפצה (צבאים, ראמים). בשנים האחרונות נעשים מאמצים לבחון אם יש ירידה באוכלוסיית השיטים בערבה, והחל תהליך מסודר של ניטור שיטים, כך שניתן יהיה לקבוע באופן מדעי אם יש אמת בטענות אלו.

ב-11 בנובמבר יתקיים במרכז ויידור "כנס השיטים" שנערך פעם בשנתיים ובו תתקיים הרצאה שבה יוצגו תוצאות הניטור ותהליך הניטור. הכנס פתוח לקהל הרחב.

עדי רפאפורט, רכזת פרויקט "אמץ שיטה"

מרכז מדע ים המלח והערבה.

היחידה הסביבתית

להתמודד עם כמויות של פסולת הולכות וגדלות בדרכים מקוריות ויצירתיות. התכנית שאותה מקדם המשרד להגנת הסביבה החלה לפעול בגני הילדים בסוף שנת הלימודים הקודמת ותמשיך מיד לאחר החגים. ילדי גן חובה נחשפים לפעילות מחזור ויצירה יחד עם הגננות וכן בניית פינות מחזור בגנים.

יעל חביב

מנהלת היחידה הסביבתית

צילום: עידו כהן

אפרש גם אחרת

חדשות ערבה

שותפות ביחד ערבה אוסטרליה

משלחת בתחום מדע וחקלאות חזרה מביקור בסידני ובמלבורן

לפני מספר ימים חזרה לארץ משלחת של נציגי הערבה בנושאי מדע וחקלאות. המשלחת ביקרה במלבורן ובסידני שבאוסטרליה כדי לפתח קשרי גומלין לצד חשיפת פעילות וידע נרחבים בתחומי המדע והחקלאות בערבה וכדי לקדם שיתופי פעולה מקצועיים בתחומים אלה.

חברי המשלחת - אילון גדיאל, חני ארנון, ד"ר יאיר כהן, ד"ר גדעון וינטרס, מעיין קיטרון, ד"ר רבקי אופיר ואורית אלקיים כהן מנהלת

עמותת "בין השיטין" - מכינת ערבה ותכנית עבודה עברית

ואודי ברנשטיין ממשיכים גם השנה בניהולן, בהצלחה למנהלים ולחניכים במכינות.

עבודה עברית

באמצע אוגוסט, מיד עם סיום תקופת המבחנים באוניברסיטאות, הגיעו לערבה 60 סטודנטים לעבוד בגיד תמרים ובעבודות חקלאיות אחרות. הסטודנטים מגיעים לעבוד בערבה במסגרת שיתוף פעולה בין עמותת "בין השיטין" ופרויקט "קטיף ישראל", פרויקט המציע לסטודנטים לעבוד בחקלאות (בשכר) בהיקף של 250 שעות ותמורתן הם מקבלים מלגה חלקית.

הסטודנטים בתכנית מגיעים ממגוון אוניברסיטאות ברחבי הארץ וממגוון גדול של מקצועות לימוד הכוללים, בין היתר, רפואה, עבודה סוציאלית ומדעי המדינה. בראשית ספטמבר התקיים ערב חגיגי משותף לסטודנטים במרכז "ויידור" לטובת היכרות וחשיפה שלהם לאזור.

פרויקט "עבודה עברית" נמצא בעיצומן של ההכנות לקראת תקופת החורף. במסגרת ההכנות אנו עסוקים בגיוס העובדים ובמינום, הכנת מתחמי המגורים במושבים וגיוס צוות העבודה. בד בבד אנו נמצאים בקשר רציף

כחלק מקמפיין של קק"ל אוסטרליה למען תמיכה בבניית מבנה מעבדות חדש בתחנת יאיר התקיים מפגש מיוחד עם תורמי קק"ל. במפגש נכחו יותר מ-140 תורמים של קק"ל מלבורן וניתנה בו הזדמנות להציג את הערבה דרך נקודות מבט ועשייה שונות. מעיין קיטרון סיפרה על חינוך בערבה ואורית אלקיים כהן סיפרה על חיי הקהילה.

הקהילה האוסטרלית בסידני ובמלבורן קיבלה את המשלחת ואירחה אותה בחום. ניצני שיתופי הפעולה שנרקמו יניבו פירות רבים בהמשך.

	אורית כהן-אלקיים
מנהלת שותפות ביחד, ערבה אוסטרליה	

עמותת "בין השיטין" - מכינת ערבה ותכנית עבודה עברית

עם משרד החקלאות במטרה לשמר את המענק הניתן לחקלאים עבור העסקת עובדים ישראלים גם בשנת 2016.

שנה טובה, שנת עשייה והתחדשות, שנת שלום ותקווה לכולנו!

אבישי ברמן

מנכ"ל עמותת "בין השיטין"- מכינת ערבה ועבודה עברית

צילום: גילה טל

תמרים

מחלקת חינוך תשע"ו

אילת להב-ביגר

סקירה של תחומי ונושאי הפעילות במחלקת חינוך לשנה הקרובה

שמחים להציג בפניכם את התכניות החינוכיות לשנת תשע"ו.

תיכון שיטים דרכא

מנהל: נדב מרטל

צוות ביה"ס התיכון ימשיך לפעול גם השנה, בליווי אנשי המקצוע מרשת "דרכא", לטובת למידה משמעותית ודרכי הערכה חלופיות, במטרה לאפשר לכל תלמיד לבטא את יכולותיו וללמוד בדרכים מגוונות המתאימות לכישוריו. ביה"ס ימשיך לפתח מנהיגות נוער והתייחסות ערכית לתופעות שעמן מתמודדת החברה הישראלית, ויעודד יוזמה, עשייה ולקייחת אחריות חברתית.

תכניות העשרה שיפעלו השנה בתיכון הן: תיבת נגינה שהורחבה ליומיים בשבוע, תכנית העשרה לחטיבת הביניים ברובוטיקה, בתיאטרון, אומנות ותקשורת, יציאה לסירים לימודיים ולמידת מדעים וחקלאות בחווה החקלאית. עבודות לשיפור מראה ביה"ס יימשכו לאורך השנה, במהלכן תשופץ קומת הקרקע ותיהפך ללב החברתי של ביה"ס, אשר יכיל קפיטריה, מרחב ללמידה עצמאית, כיתת תיבת נגינה עם אולפן הקלטות, מגמת תקשורת, חדר למועצת התלמידים, ואפילו במה נשלפת לאמפי לטובת הופעות. בחצר ביה"ס, שהתרחבה מאוד בעקבות הזזת הגדר, יוקמו פינות ישיבה ומשחק חדשות.

תכנית מל"א (מרחב למידה אחר)

בחטיבת הביניים תימשך, זו השנה השנייה, תכנית מל"א למניעת נשירה סמויה וגלויה. את התכנית יובילו נדב טורי ודלית הראל אבוחצירה, במטרה לייצר מענה ייחודי לתלמידים הזקוקים לכך, וליצור מרחב שבו יוכל כל תלמיד ותלמיד לקבל מענה אישי מעבר למה שניתן לו בכיתת האם שלו. התכנית מתקיימת בכיתה מיוחדת שהוקמה עבודה, ותכלול חיזוק לימודי, שילוב של מסעות ופעילות שטח, תרפיה במוזיקה, חונכות אישית, עבודה קבוצתית ועוד.

תכנית "אדם ואדמה" - מצמיחים מנהיגות עם שורשים.

רכז: עמית מאיר

המחזור הראשון של תכנית "אדם ואדמה" - תכנית חינוכית פורצת דרך, פרי יוזמתם של עמית מאיר ויוסי מונטג, יצאה לדרך בהתרגשות גדולה. 15 תלמידי כיתה י' מרחבי הארץ משתתפים בתכנית. החניכים גרים במתחם הצימרים של משפחת גוטפלד במושב חצבה שהוסב לפנימייה, עובדים בבוקר בעבודה חקלאית ובשעה 12:30 מגיעים לבי"ס שיטים ליום לימודים מקוצר וממוקד בגרות. חלק מהשיעורים נלמדים עם שכבת בני גילם בערבה, ורובם - בכיתה נפרדת בביה"ס המיועדת לכך. זוהי תכנית חינוכית ייחודית, מאתגרת שבה נדרשים החניכים למשמעת עצמית גבוהה מאוד, לקייחת אחריות והתמודדות עם עבודה ולימודים, חיים בקבוצה, הרחק מביתם. הקמת התכנית התאפשרה הודות לתמיכה ושותפות של המועצה עם ארגון השומר החדש, ותמיכה וליווי מקצועיים של רשת דרכא ביצירת תכנית לימודים פדגוגית ייחודית. תלמידי התכנית ייקחו חלק בפעילויות החברתיות בביה"ס ובמחלקת הנוער. אנחנו מאחלים להם הצלחה גדולה ומקווים לחזק דרך התכנית ערכים של עבודה, מנהיגות וזיקה לערבה ולארץ, גם בקרב תלמידי הערבה.

ביה"ס היסודי שיטים

מנהלת: נחמה וייסמן

צוות ביה"ס היסודי ימשיך גם השנה לפעול לטובת תהליכי למידה משמעותיים, תוך הקשבה לצורכי כל ילד וילד בביה"ס ורגישות לצרכיו. ביה"ס יפעל לפיתוח מנהיגות ילדים, לעשייה מרובה בתחומים של מדע ואומנויות ולקידום תרבות מצמיחה שאין בה מקום לאלימות חברתית. תלמידי כיתות א'-ה' ישתתפו בתכנית הסיורים הלימודיים, תלמידי כיתות ד'-ו' ילמדו מדע וחקלאות בחווה החקלאית. תכניות ההעשרה שיפעלו השנה בביה"ס יהיו

ערבות | תשרי תשע"ו, ספטמבר 2015 9

8 **ערבות** | תשרי תשע"ו, ספטמבר 2015

בתחומים הבאים: אומנות, תיאטרון, חינוך יצירתי, רובוטיקה, משחקי חשיבה, שירה, אנגלית, ובישול בבוסתן - תכנית מיוחדת שנוצרה בעזרת שותפות ערבה אוסטרליה. הסייעות הכיתתיות תמשכנה להשתלב בכיתות ולסייע להגיע לכל ילד וילד, תלמידים מחוננים ומצטיינים יוכלו לבחור להצטרף לקורסים מעניינים. תודה גדולה לשחר זהבי ולהדר אסא על עבודתן לאורך כל הקיץ לטובת הכנת הכיתות, המסדרונות והחצרות לשנת לימודים חדשה. מיד אחרי סוכות תוקם חצר מיוחדת לתלמידי כיתות א'-ב' בעזרת תרומתם המבורכת של "זרעים גדרה".

מרחבי למידה לתלמידי החינוך המיוחד

השנה, לראשונה בערבה, הוקמו שני מרחבי למידה לתלמידי החינוך המיוחד, המאפשרים למידה בקבוצה קטנה עם מורת חינוך מיוחד וסייעת. התלמידים ישולבו בכיתות האם, כל אחד על פי הקצב שלו. כולנו תקווה שכך הם יוכלו להתקדם וללמוד בדרך מיטבית עבורם.

תכנית העצמה

גם השנה תמשיך לפעול תכנית העצמה. התכנית מציעה מגוון פעילויות תומכות, הפגתיות ומעצימות לתלמידים הזקוקים לכך, במטרה להעניק לתלמידים אלו חוויות הצלחה גם מחוץ לכיתה, חיזוק של מיומנויות חברתיות ואישיות ואוורור ממערך הלמידה בכיתה, כך שיוכלו לחזור לכיתה פנויים יותר ללמידה. התכנית כוללת פעילות פרטנית וקבוצתית סביב הבוסתן, ג'ודו, מוסיקה, אומנות ונגרות.

שני הפרויקטים מתקיימים הודות לאיגום משאבים של תכנית מצילה בריכוזה של נעה טלשיר, ותקציבי המועצה לטובת חינוך מיוחד, בריכוזה של סיגל לויטה ומשרד החינוך.

מסלול ולדורף (אנתרופוסופי) רכזת: ליאת גלבע

זו השנה השנייה שבה יפעל מסלול ולדורף כחלק מביה"ס היסודי ויאפשר להורים בערבה בחירה בגישה חינוכית אלטרנטיבית. השנה נפתחו כיתות א'-ה' במסלול ולומדים בו כ-85 תלמידים. ביה"ס ימשיך לחזק את הקשרים החברתיים בין המורים ובין התלמידים, ויצור נקודות מפגש סביב אירועים חברתיים ובתחומים הקשורים לסביבה ולאומנות. אנחנו מאמינים שיצירת אלטרנטיבה מזמנת הזדמנות טובה להתפתחות ולצמיחה גם לקיים וגם לחדש, ובטוחים בכוחה של הקהילה כולה להמשיך וליצור מרחב בית ספרי שיש בו מקום לשונות ולהטרוגניות.

חממת הערבה חווה חקלאית במו"פ

מנהל: ד"ר עודד קינן

חממת הערבה היא חווה חקלאית המהווה מרכז לימודי להוראת מדעי החקלאות ולימודי טבע, מדע וסביבה, והיא מוכרת על ידי משרד החינוך כמוסד חינוכי רשמי. ייחודה של חממת הערבה הוא בחיבור עם החוקרים ועם המדענים בתחנת המחקר, חיבור המאפשר יצירת תכניות לימוד ברמה אקדמית גבוהה. בחממה ילמדו השנה תלמידי כיתות ד'-ח' תכנית חקר ומדע חקלאי המחוברת לשיעורי מדעים בנושאים של מים, דשנים, רבייה וגינון מדברי.

כיתות א'-ה' יצאו לסטורים לימודיים בערבה "משמורה לחממה" - ללמוד על הקשר בין הסביבה לחקלאות ולהתיישבות, כיתות ט' יבצעו עבודות חקר, כיתות י"א - י"ב יכינו עבודות גמר ברמה של 5 יחידות לימוד, בהנחיית חוקרי המו"פ. גני חובה ישתתפו בתכנית חשיפה לחקלאות.

חניכי "אדם ואדמה" בעבודה.

השנה יקלטו בחווה בתי ספר מחוץ לערבה, ובהם תלמידי המועצה האזורית תמר.

בקרוב תוקם בחווה כיתת לימוד על ידי המועצה בסיוע יק"א.

בוסתן שיטים

מנהלן: אביעוז כהן

בוסתן שיטים המשופץ והיפה, המשמש כריאה ירוקה בין בתי הספר, ימשיך גם השנה לקלוט את תלמידי כיתות א'-ו' ללמידה חווייתית והתנסות בעבודה חקלאית. השנה ייקלטו לעבודה וללמידה בבוסתן גם תלמידים מחטיבת הביניים. תכנית הלימוד בבוסתן היא חלק מתכניות הלימוד של החווה החקלאית.

הגיל הרך

מנהלת: אפרת שחר

מחלקת הגיל הרך פועלת לטובת חיזוק המסגרות לגיל הרך ונותנת מעטפת מקצועית, ליווי ותמיכה לרכזות החינוך ביישובים וכמובן לצוותים החינוכיים, בהיבטים פדגוגיים, חינוכיים, התפתחותיים ומנהלתיים לוגיסטיים. אנחנו מאמינים שהגיל הרך הוא תקופה משמעותית בחיי הילד והוריו, ויש חשיבות רבה לקיימה כחוויה חיובית, משמעותית ויוצרת אמון. לפיכך אנו משקיעים בהשתלמויות איכותיות לצוותי החינוך, שיש בהן מקום מפגש ללמידה ולהעצמה, ללמידת עמיתים ולהעשרה מקצועית.

תכנית מעלות

תכנית מעלות נועדה לקדם ולמקצע את צוותי הגנים הפרטיים, לאתר קשיים התפתחותיים וצרכים מיוחדים וייחודיים אצל הילדים, להדריך את הצוות וההורים ולהפנותם במידת הצורך להמשך טיפול, לתת הדרכה להורים בהתאם למאפייני הגיל הרך, וליצור בינם לבין הצוות החינוכי והמקצועי - ערוצי תקשורת ושיתופי פעולה.

צוות מעלות נכנס לאורך השנה לתצפיות בגני הילדים הפרטיים ולעבודה עם צוות הגן, והשנה גם בגני טרום חובה.

תכנית מעברים

גם השנה יגיעו ילדי גני חובה העולים לכיתה א' לתכנית מעברים בביה"ס היסודי וסביבתו. הילדים יגיעו לבית הספר אחת לשבועיים במטרה להכינם לקראת המעבר לבית הספר, לחשוף אותם לתכנים מעניינים נוספים, שאינם נלמדים בגן, להפגישם עם בני גילם מיישובים אחרים, להכיר להם את המרחב הפיזי של בית הספר ואת התלמידים, ולתרגל נסיעה באוטובוס הצהוב...

התכנית כוללת: פעילויות בשלושה תחומים שונים: מוסיקה, טבע ותנועה. בנוסף, מפגשי חונכות חווייתיים עם תלמידי כיתות ה' בזמן ההפסקה בבית הספר, ומפגשים עם תלמידי כתות א'. מניסיוננו, הילדים מחכים בהתרגשות לתכנית, נהנים ממנה מאוד, ואכן קליטתם העתידית בבית הספר תהא רכה יותר ומוכרת.

תכניות טבע וסביבה

ילדי גני החובה ישתתפו השנה במפגשים בנושאים של סביבה וחקלאות, בשיתוף החווה החקלאית והיחידה הסביבתית. כל גן יאמץ חלקה קטנה בסביבתו הקרובה, ינקה ויטפח אותה ויבקר בה באופן קבוע למעקב אחר החי והצומח.

נוסף על כך תועבר בגנים תכנית בנושאים מחזור וצרכנות נבונה, בגנים יושלמו פינות מחזור ותינתן הסברה לילדים ולהורים להעלאת המודעות והגברת המחזור והחיסכון. לגננות יתקיימו השתלמויות אלו.

טיפול בפרט

רכזת: נעה טלשיר

מחלקת טיפול בפרט עוסקת במניעה ובהתמודדות עם מצבי סיכון בקרב בני הנוער בערבה, ובמניעה ובטיפול בנשירה סמויה או גלויה מבתי הספר. תפקיד המחלקה הוא לקדם תחומים אלו בכל מסגרות החינוך וליצור שיתופי פעולה בין כל הגורמים הרלוונטיים. העבודה נעשית בשיתוף עם אגף קהילה ורווחה, המרכז הטיפולי, השירות הפסיכולוגי, צוותי בתי הספר, ובעיקר עם המנהלים והיועצות, מחלקת הנוער והגיל הרך. תפיסת העבודה המנחה שלנו היא שלכל תלמיד צריכה להיות אפשרות מלאה לממש את זכאותו לחינוך תוך מימוש יכולותיו הייחודיות ומענה לצרכיו, ומצבי סיכון וניתוק הם סימפטום של בעיה עמוקה יותר, והמענה צריך להינתן מתוך הקשבה לבעיה האמיתית ולא לסימפטום.

אנחנו מאמינים שתפיסה זו יכולה להתממש בתנאי שנוצרת מערכת מתואמת המבוססת על שיתופי פעולה וראייה מערכתית והוליסטית, הרואה את הילד מכל הכיוונים האפשריים, ופועלת יחד לקידומו ולחיזוקו.

במסגרת פעילות הטיפול בפרט מתקיימות בבתי הספר תכניות מל"א לחטיבת הביניים, תכנית העצמה בביה"ס היסודי, ושתי תכניות נוספות:

תכנית מצמיחים

כקהילה קטנה ולעיתים אף סגורה, אחד מגורמי הסיכון הבולטים ביותר בקרב ילדינו

ילדי הגיל הרך בטיול לעץ השיזף.

של ילדים בעלי צרכים מיוחדים בפעילות הנוער. ביוזמתנו נרקמת בימים אלה תכנית מיוחדת לכך בתנועת בני המושבים. נמשיך בהרצאות לקהילה להרחבת המודעות לנושא, וסדנאות והכשרה לצוותי החינוך בחינוך הפורמלי והבלתי פורמלי. קהילה חזקה נמדדת ביכולתה להכיל ילדים בעלי צרכים מיוחדים, ולפתח התייחסות הולמת לצרכיהם בתוך מעגלי החיים.

השירות הפסיכולוגי החינוכי (שפ"ח)

במסגרת ההתארגנות המיוחדשת לשירות פסיכולוגי חינוכי מקיף במוסדות החינוך, לאחר פרישתה של אסתר ק'ה פורת לגמלאות, נכנסה לניהול השפ"ח - **שלומית גיל טיינן** - פסיכולוגית חינוכית מומחית המנהלת מזה עשור את השפ"ח במועצה אזורית הר חברון. שלומית, תשמש פסיכולוגית חינוכית של ביה"ס התיכון, ותלווה ותנחה יחד עם צוות שפ"ח הר חברון את **תהילה ריזיק** - פסיכולוגית חינוכית שתגור בספיר ותעבוד בביה"ס היסודי ובגני חובה. בגני טרום חובה תשמש **עפרי גלילי** פסיכולוגית חינוכית יחד עם המעטפת המלאה של צוות מעלות. השפ"ח אחראי על סיוע להתפתחותם והסתגלותם התקינה של ילדים במסגרות החינוך השונות, תוך רגישות ומעורבות בנושאים קהילתיים. השפ"ח מתערב באופן מערכתי במצבי משבר ואסון ברמת הפרט, הכיתה, ביה"ס, הגן, המשפחה והקהילה. אנו מודים לשלומית ולמועצה אזורית הר חברון על הירתמותם לאתגר, ומקווים שהמענה המקיף החדש יענה על צרכינו השונים בערבה.

מרכז טיפולי ערבה

מנהלת: דורית לוביש- פאיאנס

המרכז הטיפולי הוקם על ידי אסתר ק'ה

ערבות | תשרי תשע"ו, ספטמבר 2015 11

10 **ערבות** | תשרי תשע"ו, ספטמבר 2015

מבנה מחלקת חינוך ומתנ"ס ערבה | מנהלת אילת להב-ביגר

חִינוּךְ	מתנ"ס	טיפול בפרט	
אדם ואדמה עמית מאיר	תיכון שיטים דרכא	מחול ותאטרון	אדם ואדמה עמית מאיר
נדב מרטל	אורנה אסף-מלכה	טיפול בפרט (מצילה וקב"ס) נעה טלשיר	
מסלול ולדורף ליאת גלבוע	בי"ס יסודי שיטים נחמה וייסמן	מוסיקה	הגיל הרך
	רומן מורדוכביץ'	ספורט	אפרת שחר
		השירות הפסיכולוגי החינוכי	
		יולי לין	
		שלושית גיל טיין תהילה רוזיק	
בוסתן שיטים אביעוז כהן	חוזה חקלאית	אומנות	מחלקת נוער
	עודד קינן	סיליה יצחק	יניב יהב
		תרכות ואירועים	
		דוריס שיר	
		הגיל השלישי	
		עירית רוזה	
		טלויזיה קהילתית	
		ורדיו	
		פאני בן דוד	
		ספריה	
		אלת סימון	

פורת ב-1992 על מנת לתת מענה טיפולי מקצועי ונגיש לילד ולמשפחתו המתגוררים בערבה. המרכז משרת משפחות של ילדים עם קשיים בתחום ההתפתחותי על כל גווניו ו/או בתחום הרגשי. במרכז יש יחידה התפתחותית המוכרת על ידי משרד הבריאות, והיא מציעה מענה טיפולי לכלל הילדים הזכאים לטיפול התפתחותי על פי הסל המאושר והממומן ע"י משרד הבריאות. הצוות המקצועי מונה רופאה נוי-רו-התפתחותית, מרפאות בעיסוק, קלינאיות תקשורת, פיזיותרפיסטית התפתחותית ועו"ס קלינית. במרכז הטיפולי-התפתחותי פועלת גם יחידה קלינית לטיפול רגשי, שבה ניתן מענה לילדים ולהוריהם ע"י צוות מיומן ומקצועי של פסיכולוגית קלינית, מטפלות בהבעה ויצירה ועובדות סוציאליות.

השנה תתמקד מחלקת הנוער בפיתוח מנהיגות נוער, מעורבות חברתית ואקטיביזם, חשיפה לחברה הישראלית מחוץ לערבה (יציאה מהבועה...), והפחתת אלימות ותוקפנות חברתית באמצעות סדנאות מצמיחים והטמעת השפה והגישה גם בחינוך הבלתי פורמלי.

השנה יושם דגש על חיזוק רמת ההדרכה גם של המדריכים הצעירים וגם של גרעין עודד והמדב"ים. נפעל לטובת יצירת מקומות נוספים לתרומה לקהילה, חוץ מההדרכה בתנועה, ניצור פעילות נוער איכותית אזורית לטרומ"פים ולגילאי תיכון בתחומי עניין שונים, ניצור מפגשים מעניינים עם המכינות הקדם צבאיות ונפעל בשיתוף פעולה הדוק יותר עם בתי הספר.

חוג משוטטים בשיתוף חוגי סיירות של קק"ל ובהדרכתם
השנה ייפתח חוג משוטטים לגילאי כיתות ז'-ט' / י'-י"ב. החוג יודרך על ידי מדריך מחוגי סיירות במחוז דרום, באחריות ושותפות עם צוות מחלקת הנוער. זו הזדמנות טובה להכיר בני נוער ממקומות אחרים, ובעיקר לחוות חווית שטח מקצועית ואיכותית.

תודה גדולה לוועד ההורים בביה"ס היסודי בראשותה של אורית שלכט, ולוועד ההורים בביה"ס התיכון בראשותו של ערן רגב, לוועדות החינוך והנוער ביישובים, הפועלים כולם לטובת שיפור המסגרות החינוכיות, תוך השקעת זמן ומאמץ, ייצוג הרצונות והצרכים של ההורים ושמירה על דיאלוג מפרה ומכבד עם מנהלי המסגרות החינוכיות. לאחר חופשת סוכות תתקיימנה בחירות לוועדי ההורים. אנחנו קוראים לכם להצטרף ולקחת חלק בתהליכים החינוכיים בערבה.

המרכז פועל תוך שמירה על סודיות ועל כללי האתיקה המקצועיים, בשיתוף פעולה מלא עם מחלקת החינוך ועם השירות הפסיכולוגי החינוכי, ויוסיף להתפתח ולהרחיב את פעילותו לרווחת ילדי הערבה ומשפחותיהם.

מחלקת נוער

מנהל: יניב יהב

מחלקת הנוער אחראית ליצור מסגרות פעילות חינוכיות, ערכיות, חברתיות לכלל חניכי כיתות ד'-י"ב. בבסיס עבודת מחלקת הנוער עומדים חינוך לערכים חברתיים: סובלנות, עזרה לזולת, אהבת הארץ, עבודה, שוויון הזדמנויות, מימוש עצמי, יוזמה, מנהיגות, לקיחת אחריות, שיתוף ואהבת אדם. ערכים אלו מכוונים את כלל פעילויות הנוער.

השנה תתמקד מחלקת הנוער בפיתוח מנהיגות נוער, מעורבות חברתית ואקטיביזם, חשיפה לחברה הישראלית מחוץ לערבה (יציאה מהבועה...), והפחתת אלימות ותוקפנות חברתית באמצעות סדנאות מצמיחים והטמעת השפה והגישה גם בחינוך הבלתי פורמלי.

השנה יושם דגש על חיזוק רמת ההדרכה גם של המדריכים הצעירים וגם של גרעין עודד והמדב"ים. נפעל לטובת יצירת מקומות נוספים לתרומה לקהילה, חוץ מההדרכה בתנועה, ניצור פעילות נוער איכותית אזורית לטרומ"פים ולגילאי תיכון בתחומי עניין שונים, ניצור מפגשים מעניינים עם המכינות הקדם צבאיות ונפעל בשיתוף פעולה הדוק יותר עם בתי הספר.

חוג משוטטים בשיתוף חוגי סיירות של קק"ל ובהדרכתם
השנה ייפתח חוג משוטטים לגילאי כיתות ז'-ט' / י'-י"ב. החוג יודרך על ידי מדריך מחוגי סיירות במחוז דרום, באחריות ושותפות עם צוות מחלקת הנוער. זו הזדמנות טובה להכיר בני נוער ממקומות אחרים, ובעיקר לחוות חווית שטח מקצועית ואיכותית.

התרגשות באותו הערב הייתה בשיאה. בדקנו שוב ושוב את נכונות כל המסמכים, בדקנו את שמות המגרילים ואפילו וידאנו קיפול זהה של פתקי ההגרלה. צחקנו. אולי מהתרגשות ואולי מלחץ. לרגע דימינו שאנחנו בהגרלת הבתים של פיפ"א, שבה כדורים זעירים קובעים את שם קבוצת הכדורגל שתשחק בכל בית, והמתח עצום. והנה גם... פה. התבדחנו שאולי היינו צריכים להכניס את הפתקים לבית זעיר, כך להוסיף נופך רשמיות, סמליות וגם קצת הומור, ויתרנו. חשבנו שאולי היה כדאי להגיע בקוד לבוש רשמי של שמלות ערב וחליפות טוקסידו, ויתרנו על הרעיון. כל המשתתפים הגיעו אחרי

יום עבודה, בחיוך רחב וחגיגי, בנעלי בית ובלבוש ערב (שלפני השינה...).

חשבנו שאולי היה צריך לדאוג לצוות צילום מכל פינה עם מצלמת רחף שתצלם את אגלי הזיעה וההתרגשות, גם על זה ויתרנו. המצלמות הרבות היו מצלמות הסמארטפונים. ולמרות זאת ידענו, כל אחד מאיתנו, שאנו עומדים בפני אירוע מכונן ביישוב ספיר. בפעם הראשונה מיום הקמתו של היישוב לפני 37 שנה, מתקיימת בספיר הגרלה למגרשים לבנייה עצמית ביישוב.

זה קרה לאחר תהליך מאתגר ומורכב שהביא להקמתה של אגודה קהילתית בספיר. התהליך הזה כלל - ועדיין כולל - "בינוי קהילתי"

בראשית ספטמבר, התקיימה בספיר הגרלה לבחירת מגרשים בשכונה החדשה ביישוב. האירוע סימל את אחת מנקודות השיא בתהליך המתרחש ביישוב בשנים האחרונות ואת צמיחתה של הקהילה בספיר. זו הזדמנות לספר על מה שקורה בספיר בתקופה האחרונה ולהכיר את היישוב מעינהן של המשפחות החיות בו.

המתרחש ביישוב בשנים האחרונות. בינוי קהילתי הוא אחד המרכיבים החשובים שנדרשים בכל קהילה הנמצאת בתהליכים של צמיחה, שינוי והתפתחות. זהו תהליך שנועד ליצור מסגרות חשיבה, תכנון וניהול אשר יתמכו בשינויים ויתנו ביטוי לצרכים השונים בקהילה. המועצה האזורית תמכה בעבר וממשיכה לתמוך בתהליך בעקביות ובהתמדה. הרעיון להקמת האגודה הקהילתית בספיר התגבש מתוך הבנה שבהתיישובות קהילתית כפרית זו השיטה הארגונית היעילה והנוחה ביותר בפעילות מול המוסדות המיישבים (חטיבה להתיישובות, משרד השיכון ואחרים). האגודה משמשת מנוף לפיתוח הקהילה בספיר.

צילום: אלבטרוס

ספיר, מבט מהאוויר

משפחת קיסוס

חיה (33) ד"ר לביולוגיה, רכזת אקדמית ומרצה במרכז המשתלמים, מורה למדעים בבית הספר היסודי, אבי (33) עו"ד, לביא (7) תלמיד בכיתה ב', אמיתי (3 וחצי) בגן טרום חובה.
חיה גדלה באזור ירושלים ואבי גדל באזור המרכז. נישאו בשנת 2007, בראשית דרכם יחד חיו באזור ירושלים ולאחר מכן במשך שנה וחצי במושב שדה דוד שבחבל לכיש. לספיר הגיעו לפני שנה באוגוסט 2014.

מה הביא אתכם לספיר?

אבי מספר: "ידענו שכשנסיים את הלימודים שלנו, כל אחד בתחומו, נרצה לחיות ביישוב במדבר. חיפשנו מקום כזה ובהתחלה חיינו בחבל לכיש. שמענו על הערבה אבל לא הכרנו אותה. פנינו לתנועת 'אור' ודרכם הכרנו את יוסי מונטג ושמענו על ההתארגנות שהוא הקים להתיישבות של משפחות צעירות בספיר. השתתפתי בחוג בית שהתקיים ברמת גן והודעתי שאנחנו מצטרפים. היה לי ברור שזה מה שחיפשנו, והיה לי ברור שגם חיה תרצה לגור שם. המשכנו יחד תהליך של היכרות ומפגשים עם חברים נוספים שהחליטו על מעבר לערבה והגענו גם לביקור בספיר". חיה מספרת שחשבה שלא תמצא כאן עבודה בתחום שלה ובחיפוש ראשוני עלה שמה של רבקי אופיר. היא יצרה איתה קשר

ביישוב כאשר החלה הקנייה של הבתים והוא הביא לדחיפה ולהתקדמות של היישוב. אני מקווה שזה יקרה גם עכשיו. יש גם נושאים נוספים שיש להסדיר בקשר בין היישוב למועצה, היכולת לבצע ולקבל שינויים וגם נושאים הקשורים לאכיפה, ראוי שיטופלו טוב יותר לטובת איכות החיים ומארג החיים ביישוב".

האגודה תאפשר לתושבים בספיר להתפתח וזה חשוב בעיניי. אני מקווה שזה לא ייצור תהליכים שליליים ואחד הדברים החשובים בהקשר של האגודה הוא שהיא וולונטרית וטוב שאין חובה להיות חבר בה".
ג'וחא מוסיף: "האפשרות לבנות ביישוב עוד בתים תקדם את היישוב ואל הקהילה יצטרפו עוד תושבים שיוסיפו למגוון. תהליך כזה קרה

צילום: רינת רוזנברג

משפחת קיסוס

צילום: רינת רוזנברג

שלמה (ג'וחא) ואורנה

"מבחינתנו ספיר היא הבית".

"לאחרונה ועד היישוב קיבל החלטה להטיל מס ועד, דבר שעליו דובר שנים רבות, המהלך הזה לצד הקמתה של האגודה הקהילתית הם סימנים שמעידים על מעורבות ואכפתיות של התושבים המעוניינים לעשות פעולות לשיפור החיים ביישוב". לפני כ-13 שנה (לאחר שחיו ביישוב 20 שנה) נעשה מהלך חיוני ודרמטי שאפשר לתושבים לרכוש את הבתים ביישוב. "המהלך הזה שינה באופן ממשי את היחס של התושבים אל היישוב. במקביל לכך החל גם תהליך נוסף. בשנים הראשונות הביאה המועצה את האנשים לספיר בהתאם לפונקציות ולתפקידים שנדרשו במועצה

באותם הימים, ואילו היום, מזה כמה שנים מגיעים לספיר תושבים שבוחרים להגיע לכאן מתוך רצון ושאיפה אישית ולא במסגרת 'נחיצות' מוגדרת. זה תהליך שהביא הרבה משפחות צעירות והרבה ילדים שמוסיפים חיים ליישוב".

מה אתם אוהבים בספיר?

אורנה אומרת: "ספיר, בניגוד ליישובים האחרים בערבה, מתאפיינת בכך שכאן כולם חשובים באותה המידה. אין כאן התנשאות או חשיבות עצמית בתוך הקהילה. בגלל שאנחנו שונים בתחומי העיסוק והעניין ואיננו חברה הומוגנית מבחינה זו, אנחנו לא עוסקים זה בעניינו של זה ולא נכנסים לענייניו הפרטיים של הזולת. אנחנו לא מחליטים לאחר מה עליו לעשות ואיך עליו לעשות, ויחד עם זאת יש כאן חברותא ותחושה של קהילה מחבקת ומקבלת". בנוגע לעתיד היישוב אורנה אומרת: "הקמת

שלמה (ג'וחא) קרמר ואורנה אוקו

ג'וחא גמלאי בן 68 נולד וגדל ברמת גן.

אורנה גמלאית נולדה וגדלה בקיבוץ נען מלמדת תנועה בשיטת פלדנקרייז.

הגיעו לספיר בשנת 1978, חודשיים לאחר הקמת היישוב. "בימים הראשונים של היישוב עוד לא היה חשמל אבל כשהגענו כבר היו גנרטורים שסיפקו חשמל. מים הגיעו ליישוב בעוקבים". הם חיים היום באותו הבית עוד מהימים הראשונים להגעתם.

ג'וחא ואורנה עבדו לאורך השנים במשרד החקלאות, בשה"מ, בתחום הגנת הצומח ובשרותי השדה תחום בהם היה ג'וחא מדריך בתחום ההשקיה והדישון.

מה הביא אתכם לספיר?

לספיר הגיעו לאחר שג'וחא סיים את לימודיו בפקולטה לחקלאות וחיפש עבודה. לשמחתו, רבקה אופנבך, שגרה בערבה אז וחיה בספיר גם היום, הציעה לו לבוא לערבה כיוון שהיה ביקוש למדריך בתחומו. אורנה באה בעקבות ג'וחא. הם הכירו בפקולטה לחקלאות וכשהחליטו ש"חיים יחד" אז היה ברור גם שמישהו יצטרך לוותר. "הסכמתי לבוא עם ג'וחא לערבה, לספיר, בתנאי שתהיה צילום: רינת רוזנברג לי עבודה לרוחי והייתה כזו. התחלתי לעבוד כמדריכת פרחים ואחר כך כמדריכה בתחום הגנת הצומח". "מעבר להיבטים הללו הגענו לספיר כי לדעתנו הוא נבנה 'לאנשים כמונו'. יישוב לא חקלאי בערבה. רבים היו ועזבו, ומהראשונים נשארנו אנחנו ומשפחת אושרוביץ".

בכוונתה ליזום מהלכים שיאפשרו הזדמנויות הניתנות לאגודות ולחברי אגודה כמו תמיכה של החטיבה להתיישבות (סה"מ) ובפיתוח אזורי תעסוקה כגון חאן תעסוקות בצוקים. ועד היישוב בשיתוף המועצה והחטיבה להתיישבות עבר תהליך של לימוד והיכרות עם מנגנונים ניהוליים ביישובים השכנים וביישובים קהילתיים אחרים. אחת ממסקנות התהליך הייתה שחשוב להקים אגודה קהילתית ביישוב ספיר. האגודה הוקמה כך שתתאים ככל הניתן למאפיינים ולצרכים של ספיר. היעד הראשון של האגודה הוא אכלוס שכונת המגורים החדשה שתיקרא "נוף שלהב". שכונה שתיבנה בשיטת "בנה ביתך" ובה 35 מגרשים. עבודות הפיתוח צפויות להסתיים עד ינואר 2016. הללויה.

וכך, ביום ראשון, 6 בספטמבר, לעת ערב, התכנסנו ברוב חגיגות ובהתרגשות לאירוע המייצג את השיא של המהלך שהוביל היישוב - ההגרלה הראשונה לבחירת המגרשים בשכונה החדשה. האירוע התקיים במעמד נעמי בקר מנכ"לית החברה לפיתוח, ועד היישוב, אנוכי - מזכירת היישוב (רינה פרץ גל), עו"ד מור זילברשטיין והמשפחות שהחליטו לרכוש מגרש ולבנות את ביתן בספיר. נעמי ליוותה לאורך השנים האחרונות את התהליכים והייתה גורם משמעותי מאוד בכינונה של האגודה ביישוב.

ההתרגשות הרבה נבעה מתחושה שאנחנו שותפים לרגע המסמל תחילתו של מהלך, הסנונית ראשונה. לצד זאת ברור שהדרך עוד ארוכה והעבודה עוד רבה. התהליך בספיר אינו מתמצה בפיתוח המגרשים ובאכלוסם. הוא קשור לחיי הקהילה, לאיכות החיים וליצירת מסגרות פרטיות ומשותפות לתושבים. ספיר הוא יישוב הטרוגני עם מגוון של אנשים, עיסוקים, שאיפות, יכולות ועניין. לצד משפחות ותיקות בספיר הצטרפו בשנים האחרונות משפחות צעירות אשר בכוונתן להקים את ביתן ביישוב. כדי לממש צעד זה הן לקחו חלק בהגרלה ההיסטורית לבחירת המגרש שעליו יבנו את ביתן.

בסיום הטקס, ולאחר ששככה מעט ההתרגשות חשבתי שאני יכולה להתבונן בסיפוק לא מבוטל על עבודה חשובה שנעשתה, על תהליכים שהבשילו ועל התמודדות עם תהליך מורכב ועם התנגדויות שהיו בדרך. אין תהליכים קלים אבל יש התמודדות של קהילה עם שינוי ויש תחושה של מעורבותקהילתיות ויש גאווה שמלווה את העשייה ואת התושבים. שינויים בקהילה הם משימה של אנשים ובספיר האנשים היו ויהיו ליבו של השינוי.

והופתעה לגלות שיש בערבה פעילות מחקר בתחום שבו עסקה. בביקורה הופתעה אף יותר לגלות שתנאי המחקר במו"פ לא היו מביישים מעבדות ומכונים מהטובים בארץ. "רבקי הציעה לי לפנות למרכז המשתלמים שחיפש באותו זמן מנהל אקדמי".

הקבוצה ביקרה ביישוב ונפגשה עם אילת להב ביגר. אילת הציעה בפני הקבוצה את הצרכים של מסגרות החינוך השונות בערבה וחלק מהקבוצה מצא משרות בתחומי החינוך. אבי מספר שהוא עובד כעורך דין עצמאי. בעבר עבד גם כשכיר אולם יחד עם חיה קיבל החלטה שעליו להיות זמין יותר בבית בגלל עבודתה של חיה. אבי שכר לאחרונה משרד באזור התעשייה והוא מציע את שירותיו ללקוחות בערבה ומחוצה לה. חלק מהלקוחות מגיע במסגרת שיתוף פעולה שיש לו עם משרד ברמת גן.

מה זכור לכם מהימים הראשונים ביישוב?
"הגענו הראשונים מקבוצת המשפחות, היינו נרגשים מאוד מהמעבר ורינה (רינה פרץ גל, מזכירת היישוב) קיבלה את פנינו בעוגה ושתייה, ופתרונות להצפה שהייתה בבית... שאר חברי הקבוצה הגיעו אחרינו ובאו אלינו לקבלת הפנים וארוחת צהריים".

מהי ספיר בשבילכם?

חיה: "ספיר בשבילי זה בית ומשפחה. אני אוהבת את האנשים שחיים כאן. יש פה קבלה ויש כוח וידיעה שכל אחד יכול לשנות ולעשות טוב".

אבי: "בעיניי ספיר זה קיבוץ במובן הפיזי. יש כאן חופש וביטחון ומרחב מאוד גדול

שמאפשר לילדים תנועה בטוחה ללא סיכונים. אני אוהב את החופש שיש כאן ואת האנשים. אני רואה פה הרבה טוב בספיר ובערבה בכלל. "אנחנו חיים בספיר שנה וקיבלנו החלטה שאנחנו בונים את ביתנו כאן בשכונה החדשה. הבנו שזה המקום שלנו וזה הבית שלנו. מיום שהגענו לערבה יש לנו חיי תרבות וחברה עשירים מאוד, יותר ממה שהיה לנו במקומות אחרים. יש פעילות של ועדת תרבות ביישוב, ערבי ראש חודש לנשים שפנינה אושרוביץ וחני בלוי מקיימות, ישנה קבוצת למידה שחיה מובילה לנשים הלומדות את התנ"ך יחד, יש מסיבות ביישוב, ומופעים באולם ופעילות בספריה. מבחינה דתית מצאנו פעילות מגוונת ומלאה".

חיה מציינת: "אין הרבה בתי כנסת שיש בהם מקום לילדים ושהם חלק בלתי נפרד מבית הכנסת. זו עוצמה גדולה ופלורליזם גדול שיש כאן, והוא בא לידי ביטוי גם בתפילה וגם באופן שזרמים דתיים משתלבים בו - חב"ד, אשכנזים וספרדים יחד, והפעילות כולה היא פעילות פתוחה. זהו ביטוי, הלכה למעשה של הטרוגניות שניכרת גם בהיותו של היישוב יישוב מעורב".

אבי אומר ש"את השינויים שמתרחשים ביישוב אנחנו רואים בעיקר דרך העיניים של השכנים והחברים הוותיקים".

משפחת עגייב

טל (30), מנהלת חשבונות ב"יופי של ירקות", קובי (30) נהג אוטובוס של המועצה ומפעיל הבריכה בספיר, אושר (בת 5) ואור (בן 3 וחצי) בוגנים בספיר.

משפחת עגייב

טל נולדה בפרס בשנת 1985. היא עלתה עם המשפחה לישראל בגיל 9. בתחילה גרו בבאר שבע ומשם עברו לספיר "בחנוכה של כיתה ב'". מאז היא כאן.

קובי נולד וגדל בראשון לציון.

טל וקובי הכירו בעת ששירתו יחד בבסיס עובדה. את ביתם קנו בראשית שנת 2010 לפני כשש שנים.

מהי ספיר בשבילכם?

"זה המקום שגדלתי בו", טל אומרת ומוסיפה, "זה מקום שכיף לי לגדל בו את הילדים. הם גדלים כאן בחממה. כשהכרתי את קובי התלהבתי מהרעיון לצאת מספיר ולחיות במרכז לתקופה אבל לגדל את הילדים רציתי כאן. האמת היא שנסארנו כאן בגלל קובי. הוא פשוט אוהב את המקום".

קובי משלים: "באתי מראשון לציון מהמרכז אני מכיר את החיים שם, והאמת שמעולם לא אהבתי את המרדף שמתקיים שם. כשהגעתי לכאן מצאתי את השקט והשלווה שמתאימים לי, את הקהילה ואת המדבר הפתוח ובשבילי ספיר זה חופש תמידי".

קובי מאוד מעורב ביישוב הוא ממייסדי האגודה, מעורב בפעילות הנוער (למרות שילדיו עדיין צעירים ואינם חלק מהפעילות הזו) טל מספרת שהיא הרבה פחות מעורבת ומאוד שמחה שקובי מעורב בעשייה ביישוב.

איך אתם רואים את התהליכים המתקיימים ביישוב?

קובי: "יש תחושה גדולה של שינוי. יותר ויותר אנשים מעורבים בעשייה ויחד עם זאת אני רוצה שעוד יהיו מעורבים. לשינויים נדרש זמן, וזה מובן. יש בספיר אוכלוסייה מגוונת וישנם תהליכים שמבשילים לאט".

טל מספרת: "פעילות תמיד הייתה כאן ותחושה של קהילתיות גם כן. אני חייבת לומר שבזיכרונות הילדות שלי יש הרבה מאוד פעילות לילדים ולנוער, לדעתי יותר ממה שיש היום ביישוב".

שניהם מספרים שהם זוכרים תקופות של חוסר יציבות ביישוב שלוו בתחושה של ארעיות ותחלופה. בשלוש השנים האחרונות הם מספרים, חל מפנה משמעותי ויש תחושה של קהילה שנמצאת בהתקדמות, מצטרפות עוד משפחות צעירות שבחרות לחיות ולהקים את ביתן ביישוב.

ומה הציפיות שלכם חמש שנים מהיום?

קובי: "אני רוצה שבעוד חמש שנים הקהילה בספיר תפעל בשיתוף ובפרגון גדולים יותר גם בתחומים שאינם נוגעים לכל אחד ואחת

משפחת בן דוד

באופן ישיר. אני מאוד רוצה שיצטרפו עוד תושבים למעגלי עשייה, ויש הרבה עשייה. יש בספיר הרבה ילדים וזו שמחה וזה הלב והעתיד של היישוב".

משפחת בן דוד

מורן (38) רכזת גנים במושב חצבה, סיימה תואר ראשון בחינוך, דוד (44) עובד במקורות, יו"ר ועד היישוב, גפן (14), גיא (9), לביא (5 וחצי).
מורן ודוד גדלו בירוחם והגיעו לספיר ביולי 2006 בעיצומה של מלחמת לבנון. גיא נולד ימים ספורים קודם. "קיבלתי מפתחות לבית וצו שמונה בו בזמן", דוד מספר.

מה הביא אתכם לספיר?

"רצינו תמיד לחיות ביישוב קהילתי קטן שבו נוכל לגדל את הילדים". מורן הכירה את משפחת בוסקילה מהיישוב. "אנחנו אנשים של יישוב וקהילה קטנה. רצינו לבוא לכאן ולמעשה חיכינו להזדמנות מבחינת העבודה של דוד. חיינו באילת עשר שנים ומורן עבדה בקיבוץ אילות. כשברוך אושרוביץ יצא לפנסיה נוצרה ההזדמנות בשינויים בכוח האדם של מקורות בערבה".

"מהשנה הראשונה שהגענו, מאוד טוב לנו כאן עם היתרונות ועם החסרונות שיש". דוד מציין שהצליח למצוא מקום שהוא גם עיר וגם קהילה. "מבחינת ההרכב האנושי זהו יישוב מאוד הטרוגני ויחד עם זאת יש פה קהילה וקהילתיות. ההרכב האנושי הוא מאוד עירוני עם בחירה ברמת המעורבות שבה אתה לוקח חלק כתושב ויש בזה חופש מאוד גדול". מורן מוסיפה: "לגדל כאן ילדים זה מבחינתי הדבר הנכון. אין פה איומים ופיתויים וזה

מרגישים שמבחינת המועצה ספיר נמצאת במרכז ולא בשוליים של האזור. התהליך הדרמטי שקרה ביישוב התחיל למעשה בשלב שבו ניתנה האפשרות לקנות את הבתים. "אפשר לראות את התהליכים הנוספים שחלו בעובדה שיש ועדת חינוך ועדת נוער וועדת תרבות שמתפקדות, באימוץ של נורמות ועקרונות תפקוד יישובי כמו ביישובים אחרים באזור. התהליכים האלה מחזקים את היתרונות של ספיר בכך שהאוטונומיה האישית נשמרת ויש לצידה גם מסגרות קהילתיות טובות ומתפקדות. והכי חשוב, שיש לכל אחד בחירה".

מה הציפיות שלכם חמש שנים מהיום?

דוד: "אני מאמין שברגע שאנשים גלו את ספיר, היא תתמלא ותגדל. אני מאמין שכלל שתתבסס התפיסה של ספיר כעוגן אזורי וכמרכז, כך זה יקדם את הערבה כולה".

מורן: "אני מקווה שעם הזמן גם יגדלו האפשרויות וההזדמנויות למימוש, בעיקר עבור הילדים. מנקודת המבט שלי התפתחתי כאן אישית, מקצועית ומשפחתית ואני מאמינה שיש לנו בחירה כל הזמן".

דוד מוסיף נקודה חשובה: "ההחלטה לקלוט משפחות דתיות ליישוב יכולה להיות מפנה דרמטי וחשוב שנעד לקלוט את התושבים החדשים בצורה נכונה, זה מהלך חשוב, זה תהליך וזה, לדעתי, מחזק את אפשרויות הבחירה שיש לספיר להציע".

	האגודה ליווה עו"ד רועי פטריק. בתהליך שנעשה הייתה מעורבת גם חברת אשחר ונציגה עמיחי פרץ. שותפה חשובה ומשמעותית לאורך כל התהליך הייתה החטיבה להתיישבות ונציגה המסור יהודה אבני.
	בבחירות שהתקיימו להנהלת האגודה נבחרו אריאל לזר (יו"ר), שלמה קרמר (ג'וחא), דרי פרלמוטר, קובי עגייב ונועם כרמלי.
	הקמת השכונה החדשה בספיר מתאפשרת בסיוע תקציביים של משרד השיכון והודות למעורבותה של אוסנת קמחי, מנהלת המינהל לענייני הכפר במשרד השיכון, בקידום הפרויקט.

תיירות בערבה - אהבת האדם ואהבת המדבר

גלי כהן

בשבוע האחרון של אוגוסט, כשכולם כיתתו רגליים בין חנויות לציוד לבית הספר לבין בילוים עם הילדים ובציפייה לספטמבר, עשיתי פאזזה. שלחתי את רותם בתי ל"קייטנת סבתא" ונפגשתי לשיחה על התיירות בערבה עם ארבעה תיירנים חלקם ותיקים וחלקם חדשים. בין אייס-קפה לעוגות ב"אורסולה", הבנתי מה זה להיות תיירן בערבה, מה הם חושבים על עצמם, על הקולגות שלהם ועל האורחים שלהם. "תיירות מהבטן" זה כאן. פייר - התרגשתי.

חלק מזה, הם משחקים עם ילדי האורחים, מזמינים אותם אלינו הביתה. זה הפך להיות חלק מהותי מהחיים שלנו ואנחנו עושים את זה בכיף גדול. אם אתה עושה משהו באהבה הוא מתגמל אותך ברמות על, ההתעסקות עם אנשים היא מפרה, פותחת אפיקים חדשים". רמי: "לי באופן אישי זה מתאים, המגע עם אנשים. זה עוד ענף לפרנסה, ששונה

"רואים את הים מהבקתה?"

מה הביא אתכם לעסוק בתיירות?

יובל: "אני מאוד אוהב אנשים, היפראקטיבי וצריך כל הזמן תנועה סביבי, בערבה יש עם זה בעיה והעיסוק בתיירות מספק לי את הצורך הזה, את המפגש הזה עם אנשים, גם עבורי וגם עבור בני משפחתי. הילדים שלי הם גם

צילום: גלי כהן

מימין: אוסי, יובל, רמי, בועז וענת

מבחינת היכולת שלנו לחשוף ולהנגיש את המדבר, יש פה משהו אינסופי מכל הבחינות". יובל: "רוב האנשים שהגיעו לערבה להקים את היישובים באו לפה כדי למצוא שקט, ואני דווקא אוהב את האקשן הזה שמגיע מהתיירות". בועז: "לדעתי אחרי שבנאדם מבקר פה הוא חוזר הביתה עם ערכים אחרים, המדבר מוציא החוצה את הפשטות, מוריד שכבות ומסכות. יש כאן חוויה שאדם עובר, שהוא לא יצליח לעבור בשום בית מלון באילת".

יובל: "אני ממש מרגיש צורך לקחת את האורחים שלי, למי שמעוניין, להראות להם את המדבר, לטייל איתם, לעשות איתם את נחל ברק ואת נחל ורדית, זה נותן לאנשים תחושה מדהימה, שהם על גג העולם. מי שנחשף כאן לחקלאות זה מרגש אותו ברמות". רמי: "אני לוקח אנשים לחממות ולדגים והם בשוק, הם חושבים שזה גדל בסופר".

אני מבקשת לחדד ולהבין מה זה תיירות בערבה עבורכם כמי שעוסקים בה?

יובל: "הערבה כיעד תיירותי בכלל לא נמצאת בתודעה הישראלית. אנשים מתקשרים אליי ושואלים: 'רואים את הים מהבקתה?!'. אנחנו לא באמת חשופים ומוכרים מספיק כאזור תיירותי ולכן המטרה שלי היא להיות שגריר שלה בכל מקום אפשרי".

אוי: "מבחינת מיפוי ומידע, התיירות בערבה

כמעט ולא קיימת, הערבה קסומה בעיני אבל היא לא נגישה לתייר בכלל. אנחנו רק מתחילים לעלות על המפה ועל הדרך של תיירות מסודרת". רמי: "יש פה תיירות והיא מדהימה, תמיד יש מה לשפר ולאן לשאוף. יש דברים שעובדים נהדר, למשל שיתוף הפעולה בין התיירנים, יש קבוצת ווטסאפ של התיירנים שעובדת מעולה, זה כלי שעוזר להרבה תיירנים בערבה".

יובל מתערב בדבריו של רמי, והם מסכימים שהתיירות בערבה מבוססת על ערבות הדדית בין התיירנים ועל שיתוף פעולה שלא קיימים בשום מקום אחר בארץ. שיתוף הפעולה משפיע על החיים שלנו כאן וחל בכל התחומים - כמו בחקלאות כך גם בתיירות חולקים מידע מקצועי. אוסי: "אנחנו עדיין לא חשופים מספיק, אנחנו עדיין נחבאים אל הכלים וצריכים לעשות עבודה כדי להיחשף".

אוי וינטר

צוקים, 53, בעלת העסק "אורסולה" הגיעה לערבה מבי"ס שדה אילת. תחביב בשעות הפנאי: טיולים, טבע, מדבר, שחייה. משהו ייחודי שעשית לאחרונה: "לא שחיתי שנה".

בועז עוז

חצבה, 50, נשוי+2, תיירן בנשמה (יועץ תיירות, בעל החאנים "שבילים במדבר" ו"ראס השיטה" ומיזם האינטרנט "ערבה בוקינג") הגיע לערבה ממושב בית אלעזרי. תחביב בשעות הפנאי: ים וספורט ימי, מדבר, טיולים (הליכה, רכיבה, ג'יפים) משהו ייחודי שעשית לאחרונה: "קיץ ראשון שלא יצאתי לטייל בעולם, נשארתי בערבה והפכתי להיות פריק של יוגה".

רמי אבוחצירה

חצבה, 48, נשוי+3, תיירן (בעל חאן "נחל ערבה"), חשמלאי וחקלאי (דגי נוי ותמרים) הגיע לערבה מדימונה. תחביב בשעות הפנאי: טיולים, מדבר, סקי בחורף. משהו ייחודי שעשית לאחרונה: גלישת קייט ("בועז אחראי על התחביבים שלי...").

יובל קלם

פארן, 51, נשוי+2, תיירן (בעל הצימרים "בקתות קלם") וחקלאי (פלפל) הגיע לערבה מגבעתיים. תחביב בשעות הפנאי: סוסים, צלילה, טיולים, קארטינג. משהו ייחודי שעשית לאחרונה: "התחלתי לגבן".

המשך כתבה בעמוד 22

ברוכים הבאים לעולם הדיגיטלי שלכם!

העולם הופך דיגיטלי. אתם מוזמנים להצטרף.

אתם מוזמנים להכיר חוויית קנייה שטרם פגשתם, בחנות שהיא עולם ומלואו של מוצרי דיגיטל ומחשוב. כאן מחכה לכם מבחר מכשירים ומוצרים - מטלפונים סלולריים, דרך מחשבים ומוצרי מחשוב נלווים ועד כלים למערכות אבטחה מתקדמות ועוד.

בואו לגעת, להרגיש ולהתנסות במוצרים במו ידיכם. בואו להתרשם מקשת רחבה ומגוונת של טיפולים ותיקוני מעבדה מקצועית ותיהנו מרמת שירות שאין שנייה לה בכל הערבה וגם מעבר והכל נמצא ממש פה, מעבר לפינה. אז תנו קפיצה לעתיד. אתם לא תרצו לעזוב...

DigitalShop

עין יהב - משק 66
08-648 6151

מערכות

מעבדה

חנות

ענת (אשתו של יובל שמצטרפת אלינו) מתערבת בשיחה ואומרת שכצופה מהצד היא מזהה שהמשותף לכל היושבים כאן הוא אהבת האדם, זה מרכיב מהותי שבלעדיו התיירן אינו יכול להיות תיירן. ואוסי מוסיפה: "ואהבת הערבה".

אני מוצאת את עצמי פתאום מבינה שאהבת האדם ואהבת הערבה הן ה-DNA של התיירות בערבה. ומי שחסרים לו שני המרכיבים האלו, לא יוכל להיות חלק מהעשייה התיירותית ומהחיים יחד בערבה.

השיחה ממשיכה.

בועז: "משהו בפרספקטיבה בתיירות הפך להיות רחב יותר בעיני, אני לא מחכה רק למי שיגיע אליי הביתה, אליי לעסק, אלא יגיע לערבה. אני מאמין בתיירות כאן בכל התמהיל שלה, לא רק בפוקוס על העסק שלי. מתחילת הדרך בתיירות חשתי סוג של שליחות, בהתחלה לא היה כאן כמעט כלום, לא היו עסקים, לא היה ממה ללמוד ומה צריך לעשות. לכן הליכה בכיוון הזה הצריכה הרבה אמונה, שמבחינתי, אגב, רק הלכה והתחזקה, אמונה שבתיירות בערבה יש פוטנציאל אדיר. התיירות מייצרת השראה לאחרים. אם נעשה כולנו עבודה טובה זה ישפיע על אחרים שירצו לבוא ולתייר פה או ירצו לבוא ולעשות כאן תיירות".

יובל: "אני מפחד מעודף תיירות. עודף חשיפה של התיירות. יש משהו בבתוליות הזאת שצריך לשמר. כשאני עומד בפקק בנחל ברק זה מבאס אותי, עודף חשיפה יכול לגרום נזק". רמי: "אבל אתה לא יכול לשלוט בזה... אני

דווקא רוצה להתייחס לעניין התמיכה והחניכה בין התיירנים, לקשר ולפרגון שקיימים בינינו. כשרציתי להקים את העסק שלי, ליווה אותי בועז, שהקים את 'ראס השיטה' ואת 'שבילים במדבר', וחשף בפניי את כל הטעויות שהוא עשה. בזכות הידע שלו והייעוץ שנתן לי, החאן שלי נמצא איפה שהוא נמצא היום. אני מאמין שזה משהו שקיים רק פה בערבה".

יובל: "זו הייחודיות שלנו, באופן שהוא בעיני מרגש. אני הגעתי מהמרכז ועסקתי שם בחקירות, מבחינה אנושית הגעתי מקיצוניות לקיצוניות. זה אולי לא יפה להתבטא ככה אבל החרא הכי גדול שתמצא בערבה ייחשב לצדיק במרכז, אתם לא מבינים איזו אוכלוסייה מדהימה יש לנו ואיזה כוח זה".

יובל ורמי יושבים על ספסל בנחל ברק

תיירות זה המקצוע הכי 'אוהב אדם' שיש, הגירויים והאפשרויות והמפגש עם אנשים הוא מדהים. להוביל אנשים כמורה דרך בדרכי מדבר זה מרתק

יובל ורמי יושבים על ספסל בנחל ברק

מה דומה ומה שונה ביניכם?

רמי ויובל מסכימים ביניהם שכולם אוהבים אנשים ואוהבים את המדבר, שאם לא כן אי אפשר לעסוק בתיירות.

בועז: "צורת האירוח שלי משקפת את האופי שלי, וזה מה שמבדיל בינינו. כבר בשלב שאני

מקיים שיחת טלפון עם הלקוח שלי אני מבין אם הוא מתאים באופיו לאירוח אצלי, ואם לא אני מעביר אותו למישהו שמתאים יותר". רמי: "גם אם יש לנו אותו מתחם תיירות (צימר או חאן או מתחם בעל אופי מדברי), האורחים שיבואו, יחוו אותו אחרת לגמרי כי המהות של המקום משתקפת מהאופי שלנו ומהמהות שלנו".

כולם מסכימים פה אחד - השונה הוא אנחנו, אהבת האדם היא המהות שלנו.

עד כמה המשפחות שלכם מעורבות בעסק, מתוך הבנה שזה עסק שמתנהל בעיקר בסופי שבוע ומתנגש בעצם בזמן המשפחתי?

יובל: "כמעט ולא יוצאים מהערבה, המעורבות שלנו בצימרים היא מלאה כי העומס הוא גדול והאירוח הוא משפחתי, גם הילדים שלנו שותפים, הבת שלנו החלה לעשות סדנאות יצירה לילדים של האורחים שלנו כשהורים הולכים לעשות מסאז".

בועז: "לתיירן מתחיל אני אגיד היום 'שמור על עצמך' במונחים של לא להישחק מזה. אנחנו (אשתי, אני והילדים) היינו עמוק בתוך הדבר הזה שנקרא אירוח, סביב סופי שבוע, סביב חגים, אבל ידענו לפצות את עצמנו לאורך השנים ובקיץ לנסוע לחופשות משפחתיות בחו"ל לזמן ארוך, לקחת אוויר. וגם מאוחר יותר למדנו מהר להאציל סמכויות, לקחת עוד עובד ולעבוד יחד איתו, כלומר לא לקחת הכול עלינו. לאורך השנים יש שחיקה וצריך לראות מהם המינוגים הנכונים כדי שהשובע מזה לא 'יקפוץ' עליך בוקר אחד". רמי: "מעורבות משפחתית היא חשובה. זו

אקו ארט ערבה

פלפלים צהובים.

החמימות וזה השוני של התיירות בערבה, אך חייבים לשים את הגבול של המעורבות כדי שלא תהיה שחיקה. חשוב להגדיר את החלוקה בין בני המשפחה".

עם הפנים קדימה...

אני משתפת את התיירנים בתכניות של מחלקת התיירות והפיתוח העסקי. השאיפה של המועצה היא לייצר עוד עוגנים תיירותיים, להגדיל את התפוסות ואת הפעילות התיירותית בערבה ולהרחיב את ההיצע והמגוון התיירותי למבקר. נוסף על כך מתוכננת גם חשיפה של המגוון הקיים. המהלך כולל תכנית מיתוג אזורית (בשיתוף פעולה עם הערבה הדרומית), יצירת חבילות תיירותיות שונות כדי למכור את מוצרי התיירות השונים בערבה, הגדלת ההיצע הקיים וחשיפה שתנגיש אותו למבקר. החשיבות בפיתוח תיירותי היא עצומה והיא מתבטאת בעידוד יזמים חדשים להקים עסקי תיירות נוספים וגם בפיתוח והקמת עוגנים תיירותיים נוספים בערבה.

אחד מהפרויקטים החדשים שנמצאים בתחילת הדרך הוא פיתוח של פארק ספיר. הנתונים הטבעיים של הפארק ומיקומו המצוין יוכלו להפוך אותו לאטרקציה משמעותית בערבה שתמשוך מבקרים רבים על ידי פעולות פיתוח, טיפוח, שדרוג, הוספת רובד של תוכן, של חוויה, למידה וכייף.

האם פרויקט כמו פיתוח פארק ספיר יכול לתרום לכם כתיירנים ולתיירות בערבה?
אוסי: "כן. אחד הדברים הכי חשובים לעשות

פלפלים צהובים.

בערבה זה להפתיע. ברור שצריך עוד עוגנים תיירותיים, כמה שיותר הרי זה משובח. ככל שירבו אטרקציות ועסקים תיירותיים מכל סוג, כך יהיה יותר ויותר טוב".

בועז: "אני חושב בדיוק כמו אוסי, כל מה שיתווסף זה טוב אבל לא להתבלבל - אסור שהאנרגיה תתועל למקום אחד, צריך לייצר

פלפלים צהובים.

משהו בפרספקטיבה בתיירות הפך להיות רחב יותר בעיני, אני לא מחכה רק למי שיגיע אליי הביתה, אליי לעסק, אלא יגיע לערבה. אני מאמין בתיירות כאן בכל התמהיל שלה, לא רק בפוקוס על העסק שלי

פלפלים צהובים.

פסיפס מגוון ולחזק כל הזמן את ההנגשה אל 'החצר האחורית' המדהימה שיש לנו - המדבר. צריך לחבר את העוגנים האלו לטבע, למשל פארק ספיר יושב גם על ציר המעיינות, גם על דרך הבשמים וגם על שביל ישראל. החיבור הזה חשוב מאוד".

האם יש אירוע שהשפיע על העסק שלכם, שהיה דומיננטי ושנתן "פוש" בלתי צפוי מבחינתכם, אם זה אירוע תיירותי יזום אם אירוע טבע כמו שיטפון ואם אירוע אחר שיצר נקודת מפנה?
אוסי: "היום הפתוח' הוא אירוע בעל אימפקט ארוך טווח. החשיפה העיתונאית באמצעותו

מחוללת פלאים".

יובל: "עיתונות היא מנוף, לאחר שהקמתי את העסק שלי באתי לרינת (רכזת התיירות דאז) ושאלתי אותה מה אני עושה עכשיו? איך יכירו אותי? והיא עזרה לי מאוד, דאגה לחשוף אותי, להביא עיתונאים שילונו אצלי, פעם אחת נירה רוסו באה לצימרים שלנו, אפילו לא ידעתי מי היא, אחרי שפורסמה הכתבה שלה, הטלפון לא הפסיק לצלצל. תוך שעה סגרתי לינות לשלושה חודשים".

רמי: "שיטפונות חושפים אותנו מאוד, יש הרבה 'לוכדי שיטפונות' במדינה שבאים אלינו. אצלנו יש גם השפעה של ממש באירוע 'וגה ערבה' - החאן שלנו מאוד פעיל בסוף השבוע הזה".

בועז: "יש דברים שמוגדרים כ'איום' והפכו לאטרקציה, כמו למשל שיטפונות. זה מייצר לנו שירות טוב.

דוגמה נוספת היא מלחמות, נשמע לא טוב אבל זאת האמת. במצב הגיאופוליטי של מדינת ישראל ה-nowhere (שום מקום) שלנו יצר משהו חיובי, משהו שקט ורגוע, מקום בטוח. במלחמת המפרץ הראשונה נחשפתי לזה לראשונה כשבאו כל פליטי המרכז ללון בבית ספר שדה חצבה".

יובל: "אני מאוד מסכים עם בועז, המלחמות חושפו אותנו לקהל שלא היה מגיע לכאן בחיים".

איך השפיעה הסדרה "פלפלים צהובים" ששודרה ב-2010 על התיירות בערבה?

יובל: "וואי, תקשיבי, זה היה מדהים... קיבלנו שיחות טלפון בסגנון של: 'שלום הגעתי לערבה? כן. אתם מגדלים פלפלים? כן. פלפלים צהובים? כן. יופי, אפשר להזמין חדר?' הם אפילו לא שאלו איפה אני גר, מי אני, איפה הצימר... לאורך שתי העונות ששודרה הסדרה, הצימרים עבדו מדהים וזה היה ברור שיש קשר ישיר לסדרה".

רמי: "היו שואלים אותנו מאיפה אתם מהערבה? אה... פלפלים צהובים. הקונוטציה הייתה ישירה".

בועז: "הסדרה הזאת עשתה טוב לדרום בכלל ולא רק לערבה".

פלפלים צהובים.

מפרגנים למתחרים

מה לדעתכם יהיה הדבר הבא שאנשים יחפשו כחוויה תיירותית והאם יש לנו מענה לזה?
יובל: "צוקים - במבנה היישוב, בייחודיות, בנראות. אתה לא יכול להישאר אדיש. כפר האמנים בצוקים, האנשים שיש שם והדברים

ערבות | תשרי תשע"ו, ספטמבר 2015 23

ערבות | תשרי תשע"ו, ספטמבר 2015 22

מושב בטוח בטוח שאוהבים אותי

חושבים
חיים

נגד כיוון הנסיעה

המושב המתאים

- מושב בטיחות לתינוקות (טל קל)
- מושב בטיחות משולב נגד כיוון הנסיעה

נתונים לבחירת המושב

החוק: עד גיל שנה
המלצות בטיחות לחיים: עד גיל שנתיים
הסבר

בישיבה עם הפנים לכיוון הנסיעה קיימת סכנת היפגעות קשה בתאונה בגלל היורקות הראש והגוף קדימה. מושב בטיחות המתוקן נגד כיוון הנסיעה מספק הגנה מירבית לראש ולגוף. מושב הבטיחות סופג את עוצמת המכה ומונע היזרקות של הראש והגוף קדימה, ובכך מפחית את עוצמת הפגיעה.

עם כיוון הנסיעה

המושב המתאים

- מושב בטיחות משולב עם כיוון הנסיעה
- מושב בטיחות עם כיוון הנסיעה
- בוסטר עם רצועות פנימיות

נתונים לבחירת המושב

החוק: עד גיל 3 וניתן גם אחרי
המלצות בטיחות לחיים: עד 18 ק"ג לפחות
הסבר

בזמן תאונה מתמודד הגוף עם כוח רב, חלוקת האנרגיה על פני מספר נקודות אחיזה בגוף, מפחיתה את חומרת הפגיעה.

מושב מגביה

המושב המתאים

- מושב מגביה עם גב
- מושב מגביה ללא גב

נתונים לבחירת לבחירת המושב

החוק: עד גיל 8
המלצות בטיחות לחיים: עד 1.45 מ'

הסבר

חגורת הבטיחות אינה מתאימה למידותיו של ילד. ישיבה במושב מגביה מתאימה את חגורת הבטיחות כך שתהיה ממוקמת על אגן הירכיים ובמרכז בית החזה ובכך מופחת הנזק בזמן תאונה.

חגורת בטיחות

נתונים לבחירת המושב

החוק: כל נוסע ברכב
המלצות בטיחות לחיים - כל ילד שעבר את מבחן 5 המדדים:

1. כאשר הילד יושב וגבו צמוד לגב מושב הרכב
2. הברכיים מתקפלות בזווית של 90 מעלות
3. חגורת הבטיחות מונחת על אגן הירכיים
4. חגורת הכתף מונחת במרכז בית החזה
5. והילד אינו מחליק במהלך כל הנסיעה

הסבר

חגורת הבטיחות היא הגורם המשמעותי ביותר להפחתת היפגעות בזמן תאונת דרכים.

סכנת חיים! אסור להושיב ילד במושב בטיחות מול כרית אויר פעילה, המקום הבטוח ביותר ברכב להסעת ילדים הוא המושב האחורי.

תחום התיירות בערבה החל להתפתח באמצע שנות התשעים כמענה לביקוש של מטיילי שטח ליהנות מטיול בלי לוותר על שינה ומקלחת "כמו בני אדם". הכול התחיל בקטן, בתקופה שהערבה החלה לעבור שינוי שכלל את התבגרותו של הדור הוותיק וניסיון להיכנס לתחומי עיסוק נוספים ומתאימים לצד קליטת דור הבנים החוזרים.

ממספר יחידות בודדות באותן השנים, התפתח התחום והוא כולל היום מגוון רחב מאוד של מתחמים וסוגי אירוח החל מיחידות ברמה גבוהה מאוד עם "כל הפינוקים" והנוחות וכלה בחאנים ובלינות שטח המאפשרים למעשה חוויה מדברית משפחתית וחברתית המחוברת אל המדבר.

היום ניתן למצוא בערבה יותר מ-300 חדרי אירוח, 9 חאנים, מסעדות, מגוון אטרקציות שטח, מסלולי טיול ומרכז מבקרים, מוקדי תוכן והדרכה ביישובים ומוקדי תיירות באזור. יש בערבה מסלולי אופנים מסודרים ומשולטים ולאורך השנה מתקיימים באזור אירועים בתחומי תוכן שונים ומגוונים: יוגה ערבה, סרטים בערבה, סובב פארן, מרוץ הערבה ע"ש יוני פרידמן, אקו ארט ערבה, כנס לימוד, טיסנים והיום הפתוח בערבה.

היום, עשרים שנה אחרי שהתחילה הפעילות התיירותית בערבה, כ-120 משפחות מתפרנסות מתיירות כמקור פרנסה עיקרי או משני, ועוד לא מוצה הפוטנציאל...

לפיתוח התיירות בערבה היו - ועדיין יש - שותפים רבים ובהם משרד התיירות, משרד החקלאות ופיתוח הכפר, המשרד לפיתוח הנגב והגליל, המשרד לשיתוף פעולה אזורי, החברה הממשלתית לתיירות, שותפות ערבה אוסטרליה, קק"ל, החטיבה להתיישבות, הרשות לפיתוח הנגב, ויק"א.

מה הייתם ממליצים למי שרוצה לעסוק בתיירות, מה חסר כאן לדעתכם, מה אתם מציעים למי שרוצה להתחיל ולעסוק בתיירות?

יובל: "שיחשבו מה הם אוהבים ורוצים לעשות, וגם מה הם מוכנים להקריב, כי זה חלק מהותי בסיפור".

בועז: "שיתופי פעולה. זה הסוד הגדול. כל אחד בא עם היתרונות שלו ואתה צריך לדעת מה החסרונות שלך כדי להבין מה היתרונות אצל אחרים שאני יכול לרתום אליי. לא כולם חייבים להיות טובים ב'הכול' ואפשר לשתף פעולה אחד עם השני כדי שכל אחד יוכל להוריד מעצמו את מה שפחות מתאים לו

הערבה מתפתחת וזה הזמן לעשות את זה, להיכנס לתחום התיירות, אבל צריך לקחת בחשבון שהזמן שאתה משקיע בעסק הוא רב וגדול יותר מהזמן שנדרש בתחומים אחרים

ואת מה שהוא פחות טוב בו. למשל, אתה יכול להקים צימרים ולקחת מישוהו אחר שיש לו צימרים שיפעיל לך אותם, ואפשר לקחת מישוהו שיהיה אחראי על ארוחות הבוקר". אוסי: "הערבה מתפתחת וזה הזמן לעשות את זה, להיכנס לתחום התיירות, אבל צריך לקחת בחשבון שהזמן שאתה משקיע בעסק הוא רב וגדול יותר מהזמן שנדרש בתחומים אחרים. אנחנו בתחילת העקומה, עוד לא הגענו לשיא. וזה הזמן".

המיוחדים שהם עושים, פעמוני רוח, תכשיטים של לולה, מנדלות...

'ארץ ערבה' זה סיפור מדהים. אתה אוכל שם בשלושה מימדים, זו חוויה אחרת. אי אפשר להתעלם מזה. הבקתות שם הן משהו אחר, אגב, העסק לא מתחרה בי כי הוא נותן חוויה אחרת לגמרי".

בועז: "צוקים זה הישג מדהים לאזור, זו הוכחה לגופים המיישבים, שהתווכחו איתנו לפני 20 שנה על כך שיש צורך ביישוב שעוסק בתיירות. יחד עם זאת יש משהו בחוויה 'המושבתית', בתיירות הכפרית בתוך המושבים שאנשים מחפשים, יש משהו מיוחד בקונספט התיירותי הכפרי המדברי, הכניסה לתוך הקהילה, ההיכרות עם האנשים, האירוח האישי והחמימות הזאת היא משהו שאנשים מחפשים ועוד לא הגענו למיצוי בו".

יובל: "מה שחסר - וזה הדבר הבא - הוא עיבוי המעטפת הקולינרית. יש חוסר רציני במקומות לאכול. אצלנו במושב אין אפילו עסק של ארוחות בוקר ומכורח הנסיבות אנחנו נאלצים להציע את זה ממטבחנו, אך ורק כשירות לאורחים שלנו, לא כי אנו מעוניינים לכלול את זה בעסק אלא כי אנחנו מבינים שזה חלק

מהמוצר שאנחנו צריכים להציע לאורח".

אוס: "אני חושבת שחייבים לעשות קשר הדוק בין תיירות לחקלאות, להשתמש בחקלאות כאלמנט תיירותי, לתת לתייר שמגיע לערבה את כל התמונה... השתילות, הגידול, המיון, השיווק, האתגרים. ההתמודדות שלנו, המקומיים, היא עם אתגרי המדבר והחקלאות שבו, אבל לא במונחים של הטפה או שליליות אלא מתוך מקום שמעורר השראה. אנשים שמבקרים פה כמהים לזה".

יוגה ערבה.

צילום: גילה טל

שלום - סאוואדיקאפ

רועי גלילי

ביולי האחרון יצאו משפחות גלילי ופלג למסע משפחתי, טיול שורשים לצפון תאילנד, אל משפחתו של פאסט שעבד במשק המשפחתי במושב עידן. המסע לתאילנד היה המשך ישיר של מערכת היחסים הקרובה בין המשפחה לפאסט מיום שהגיע לערבה ועד שעזב. אהבה, חברות, הערכה וקשר עמוק הם היסודות עליהם בנוי סיפור המסע לצפון תאילנד.

עם המשפחה בתאילנד

למה שמים התאילנדים את הסמרטוטים ומטפחות הראש על הפנים - האמנם בשביל לשמור על העור בהיר? (נראה שכן). מה קורה עם הילדים שנותרים בלי הורה אחד ולפעמים שניים שיצאו לעבוד בחו"ל? (אכן, הסבתות בתאילנד גיבורות).

נעים לגלות שמרבית החבר'ה השכילו לנהוג בחכמה ולעשות משהו בכסף שהרוויחו בישראל, מרבית המשפחות גרות ברווחה יחסית בבתי פשוטים אך נוחים. זה איננו המצב עם המכוניות: מסיבה שלא הצלחתי להבין רוכשים חלק גדול מן החבר'ה ששבו לתאילנד, בהלוואות גדולות, סנדרים - טויוטות חדשות "דנדשות" ויקרות. את רן ואותי הידועים בחיבתנו הרבה לחסכנות יתירה, זה די מכעים, ואנחנו מנסים באופן חסר תוחלת להסביר לחבר'ה את חוסר ההיגיון הכלכלי בעניין הזה. מכיוון שזה כל כך לא מובן, אני נוטה להניח שיש בעניין הזה, של הסנדר החדש, איזו סובלימציה פרוידיאנית שבה הם מבקשים לפצות את עצמם על כל השנים בישראל, שבהן נסעו הם בטרקטור ואנחנו בטנדר.

בתאילנד כולם נוסעים: סבתות על ערש דווי וילדות בנות עשר מרכיבות ילדות בנות שלוש על טוסטוסים, משפחות שלמות נוסעות בווספות, ובתי ספר שלמים נדחסים לשניים וחצי סנדרים (הגרסה המקומית ל-school bus הצהוב). ואף אחד לא הולך - הרגליים

באינטנסיביות: בעיקר אורז אבל גם ירקות, דגים (בבריכות מאולתרות) ואגוזי קוקוס. כולם חקלאים, כל אדם בנונג קאי כולל עירונים מובהקים, גדל בכפר - כך מסתבר לנו משיחות האקראי - מבין ומתעניין בחקלאות ומוכן בשמחה לדבר על... איך לא - מחירי האורז. כן, גם כאן העונות האחרונות לא קלות. חלק ניכר מן העובדים שלנו, רבים מהם בני

כל אדם בנונג קאי כולל עירונים מובהקים, גדל בכפר - כך מסתבר לנו משיחות האקראי - מבין ומתעניין בחקלאות ומוכן בשמחה לדבר על... איך לא - מחירי האורז. כן, גם כאן העונות האחרונות לא קלות.

משפחתו של פאסט, מגיעים מן האזור הזה ממש, ולכן בימים שבהם שהינו בנונג קאי היינו עסוקים בביקורי נימוסין אצל משפחות רבות ואצל חלק מעובדינו ששבו לתאילנד בשנים האחרונות. השיחות מאוד מעניינות ואני מנסה לפענח שאלות רבות שעניינו אותי שנים רבות: האם ארוחות הבוקר בתאילנד הן באמת אורז ובשר עם חריף? (כן!)

מהבדיחה - אנחנו נדחקים לארגז הפתוח של הטויוטה בגשם שהחל לטפטף. כשעה וחצי על הכביש המהיר מאודון לנונג קאי, בלי משטרת תנועה ו"בלי נעליים". אנחנו מגמגמים תאילנדית ומתפללים לגלות שבנונג קאי לא מדברים עברית (פאסט דיבר עברית מצוין ואצלנו במשק כולם דווקא מבינים אותנו...). התקשורת אכן לא פשוטה אבל חביבותם ותבונתם של האנשים מגשרת בדרך כלל על המחסום הזה.

נונג קאי

נונג קאי יפה כמו חלום: זהו אחד האזורים היפים והאותנטיים שבהם ביקרנו בתאילנד המשופעת במלכודות תיירים. העיר נפרשת לחופו של נהר המא-קונג ונהנית מאווירה קוסמופוליטית שנובעת ממיקומה על הגבול עם לאוס, יפה מאוד ומטופחת ויש בה איזון נעים בין ישן וחדש מן הסוג שחסר כל כך בבנגקוק המיוזעת.

האזורים החקלאיים הנרחבים של צפון מזרח תאילנד, שמהם מגיעים אלינו מרבית העובדים, חדגוניים במקצת אך יפים ובעיקר חקלאיים מאוד. בחלקות האורז המוצפות ובמים הרדודים מבוססים עד גובה הברכיים השותלים והקוטפים, לראשם כובעי קש מחודדים. החקלאות היא נשמת אפו של האזור הזה, מרחבים עצומים, שטוחים, מחולקים לחלקות קטנות של מספר דונמים ומעובדים

וילדים ובידיהם תמונה ענקית של רן ושלי

עם פאסט בפרידה שלנו בנתב"ג - וואו!! מאוד מרגש! אנחנו מוחים דמעה ומתאוששים, ומיד עוברים למה שיהפוך בימים הקרובים לריטואל מתמשך של חיבוקים. אכן, התאילנדים, כך מסתבר, הם גרסה אסיאתית של יהודים -

למרות הסקרנות הרבה, מעולם לא הייתי קודם לכן בתאילנד. בין השאר מפני שידעתי שזה לא פשוט - הנסיעה לתאילנד הרחוקה היא גם נסיעה פנימה, עמוק וקרוב אל חייהם של האנשים שחיים איתנו וחולקים עמנו את כישרונם וחייהם כבר שנים רבות.

חובבי נשיקות חיבוקים ומגע, מה שמביך במקצת את בני הנעורים שבינינו. יתרגלו.

נתב"ג? יהודים, אמרנו? מפה לשם, רק הגענו והנה אנחנו יושבים לכרסם משהו. עוד ריטואל תאילנדי-יהודי שבו כל הזדמנות - מסיבה או אבל, מפגש או פרידה - היא עילה לאכילה מופרזת (אם לא מצליחים לגמור חצי מהאוכל, כנראה שזה בסדר). האוכל טעים מאוד לי ולרן שמורגלים לעניין הזה, אך חריף ומוזר

פאסט

צילומים באדיבות משפחות גלילי ופלג

הן כמעט אביזר מיותר בתאילנד.

נפגשנו גם עם פקין. פקין עבד אצלנו שנים רבות וחזר רק עכשיו לתאילנד, כיף גדול להיפגש, אנחנו מתיידדים עם אם אשתו המקסימה ואט בנו החמוד. יש להם בית יפה בלב השדות, ולשעה קלה אנחנו מצטרפים לעבודה בשדות האורז ומגלים שגם החקלאות בתאילנד משתנה: את התאו המסורתי והרומנטי החליפו מתחת ידנית וקובוטה 4x4 אימתני המבוססים בשדות המוצפים עד גובה הגלגל הקדמי. העיבוד האינטנסיבי מאפשר שתילה חדשה ומהירה בעזרת שתילים הגדלים במשתלה ומגיעים במגשי סיליקון והשתילה נעשית בזריקה. השתיל שחלקו התחתון כבד, צולל ונשתל בקרקעית המתוחחת. פלאי הטכנולוגיה.

מרבית העובדים שלנו ומשפחותיהם דתיים למדי, כך מסתבר, אנחנו עוצרים בכל מקדש לתפילה טובה, לקבל ברכה מנזיר ולחבוט בגונג שאמור להביא לנו הצלחה ומזל. הילדים משועשעים מאוד מן העניין הזה וממהרים לעמוד בתור ולקבל ברכה מכל נזיר קשיש ומכונם. לכל מנזר יש קדוש הבית הממותג שלו וגם איזו אטרקציה שמייחדת אותו מאחרים, אנחנו אהבנו בעיקר את מנזר החופש שבו משחררים ציפורים, צבים ונחשי מים וזוכים בהכרת התודה של בעלי החיים ובברכה מנזיר (כמובן).

חוואט היא אמו של ט' אחד העובדים הוותיקים והאהובים שלנו. חוואט "מגרדת" את השבעים, אבל נמרצת וחינוית כמו נערה בת שמונה

עשרה. כשהיא לא מנקה או מבשלת היא משגיחה על הילדים של משפחת פלג, ועפרי זכתה ממנה למסאז' מפרק עצמות. חוואט מתעקשת שנבוא לבקר אותה ולראות את החלקה שהכינה בשביל ט' ובה יקים בית כשיחזור מישראל. היא מתגוררת בבקתה זעירה של שישה מטרים רבועים בלב השדות ולידה חלקת האדמה שהגביהה בשתי ידיים

חוואט, אחת העובדות האורז

בליבי אני שומע את מילותיה של רחל המשוררת וחושב על חייו של פאסט שנקטעו, על השנים הרבות שבהן העתיר עלינו מטובו ומנדיבותו בערבה הרחוקה, על צירופי המקרים המוזרים שהביאו את פאסט אלינו ואותנו לכאן, ועלינו בני האנוש שמתכננים תכניות והחיים טורפים אותן.

בין שדות האורז. זה נורא נוגע ללב וגם עצוב, משום שאנחנו יודעים שלט' יש חיים מאוד מלאים בארץ והוא איננו ממהר לחזור. איפה הכסף מישראל, קיבינימט? אנחנו חושבים, אבל אז נזכרים שלט' קרה מה שקורה לעיתים לחלק מן העובדים - אשתו ברחה עם הכסף אחרי שנים ששלח לה כסף מהארץ... חוואט חיה בעוני, אבל יש לה טלוויזיה וחשמל (היא

משוויצה) והיא מאושרת: איזהו עשיר - השמח בחלקו, האישה המקסימה הזו נותנת לנו שיעור קצר על חשיבה אופטימית ועל הדברים החשובים בחיים.

הטקס

טקס האשכבה לפאסט נערך ב-24 ביולי, מאה ימים בדיוק לאחר מותו. השכם בבוקר אנחנו מגיעים לביתו הצנוע ומסיירים עם סון אשתו בחלקה לא מעובדת כבר שנים רבות ליד הבית. כאן רצה פאסט לגדל אורז ולנטוע דקל (מג'הול מישראל - זה היה חלומו) ולהזדקן אחרי שנים רבות של עבודה וחיים במקומות רחוקים (בסינגפור ובישראל).

"כל המשפחות המאושרות דומות זו לזו. אך כל משפחה אַבְּלָה - אַבְּלָה בדרכה שלה", אני חושב בפרפרזה על שורות הפתיחה המפורסמות של אנה קרנינה (טולסטוי) אַבְּלָה של המשפחה קשה ומר גם אחרי מאה הימים שעברו, זהו אבל שיש בו שבר חלום שנכזב וצער גדול על חיים שעברו בציפייה למה שלא יתגשם. בחצר הבית מוקמת סוכת אבלים וכמה שולחנות ארוכים ועליהם - איך לא - ערימות של אוכל. האווירה עצובה אך מאופקת, מדברים בשקט ומדי פעם גם מחייכים. טקסי האבלות היהודיים והתאילנדיים, אני חושב לעצמי, דומים ובשניהם יש לאוכל תפקיד מרכזי. בחדר המרכזי בבית נדחקים הקרובים ביותר לפאסט, ארבעה נזירים כתומי גלימה יושבים מתחת לתמונותיו של פאסט ממהלך חייו, רבות מהן מישראל, רמקולים גדולים

שתילה בשדות האורז

מעבירים את הקולות אל הרחוב. אנחנו כורעים על ברכינו שעה ארוכה מול הנוירים שממלמלים בתאילנדית מין דקלום חדגוני.

"בְּכָל צַפִּיָּה

יֵשׁ עֶצֶב נָבוּ.

פְּרֵשׁ כְּפִים. רָאָה מִנֶּגֶד

שָׁמָּה - אֵין בָּא,

אִישׁ וְנָבוּ לוֹ

עַל אֶרֶץ רֶבָּה."

(רחל)

הנזירים מוסיפים למלמל, אבל בליבי אני שומע את מילותיה של רחל המשוררת וחושב על חייו של פאסט שנקטעו, על השנים הרבות שבהן העתיר עלינו מטובו ומנדיבותו בערבה הרחוקה, על צירופי המקרים המוזרים שהביאו את פאסט אלינו ואותנו לכאן, ועלינו בני האנוש שמתכננים תכניות והחיים טורפים אותן. עצוב כל כך.

טוב. צריך לאכול משהו. כמה ימים בתאילנד שיפרו את יכולותינו כמיטיבי לסת. טקס - גם טקס אשכבה - הוא הזדמנות מצוינת להסתופף בקרב האנשים האלו שעיניהם טובות וליבם רחב ופתוח - ולאכול. בין הסבתות והדודים אני מרגיש מאוד בנוח לקשקש על כוס בירה (או שתיים או שלוש) ולכרסם עוף צלוי ופאטאי נהדר וסלט פאפאיה חריף ודגים צלויים ודגים מבושלים והכול בתשע בבוקר. קצת הזוי.

פרידה

עוד ביקור משפחתי ועוד מנזר ועוד ארוחה ותיכף צריך לחזור לארץ - השתילות בפתח. העובדים מן הארץ שולחים לי תמונות שלנו מתאילנד (?) כולם כאן, מסתבר, מחוברים בטירוף לפייסבוק והרפתקאותינו בתאילנד מועברות באונליין לחבר'ה בארץ. מוזר. סון, אשתו של פאסט, וילדיו, מתקשים להיפרד

חוואט, אחת העובדות האורז

התאילנדים מנונג קאי ואודון תאני דומים מאוד בסופו של דבר לנו - חקלאי הערבה... גם הם משתדלים להאמין, כדרכם של חקלאים, שהעונה הבאה תהיה טובה יותר ושכדאי להמשיך.

ומסיעים אותנו בטנדר עד לשדה התעופה (בשלב מסוים חששנו שסון תעלה איתנו למטוס). אנחנו נפרדים מנונג קאי ומצפונה של תאילנד בדרך לבנגקוק והביתה, אל האבק והשמש הצהובה של אוגוסט בערבה. תהום גדולה נפערה בשנים האחרונות בין חלק מן החקלאים לבין העובדים התאילנדים ויש לזה סיבות רבות: חוקי העבודה בישראל, התביעות ועורכי הדין שעטים על התאילנדים

שתילה בשדות האורז

ומסכסכים בינם לבינינו וסיבות נוספות. התאילנדים של היום אינם אותם האנשים שהגיעו ארצה לפני עשר ועשרים שנה, כך מקובל להגיד בקרב החקלאים, הם מפונקים וחמדנים יותר והכרת התודה על הזכות לעבוד בישראל, איננה עוד מובנת מאליה. זה נכון, תאילנד השתנתה, האנשים השתנו וגם אנחנו השתנינו. מעטים הם החקלאים שהולכים לעבוד יום שלם בשדה או לנהוג בטרקטור מבוקר עד ערב (וגם הטרקטור איננו עוד הפרגוסון 135 הישן והטוב). וגם לנו יש חלק, גם אנחנו החקלאים איננו מעניקים היום לעובדים יחס אוהד ומשפחתי כמו בעבר. יחס, בסופו של דבר, גורר יחס, גורר יחס.

התאילנדים מנונג קאי ואודון תאני דומים מאוד בסופו של דבר לנו - חקלאי הערבה. החקלאות היא מרכז חייהם ומטה לחמם. הם ממזרים, הם משפחתיים מאוד (למרות שהם מסוגלים לעזוב את משפחותיהם לשנים רבות - פרדוכס שלא הצלחתי להבין - הכסף עובר תמיד למשפחה) והם מבקשים להגיע לרווחה כלכלית (ואז... להמשיך לגדל אורז). אבל מעבר לכול, גם הם משתדלים להאמין, כדרכם של חקלאים, שהעונה הבאה תהיה טובה יותר ושכדאי להמשיך.

אני אוהב אותם מאוד ומקווה שנוכל להמשיך לעונות רבות נוספות. יחד.

ערבות | תשרי תשע"ו, ספטמבר 2015

ערבות | תשרי תשע"ו, ספטמבר 2015

עשינו עסק

"טלפלא" – עולם של פיות

מי אנחנו

אילנית ברונשטיין, נשואה לאורן ואימא לטל חיים (4) ונויה קמר (10 חודשים). בעבר הייתה לי חנות לבגדי נשים. כשבני טל היה בן 11 חודשים נסענו כל המשפחה להודו ושם תפרתי לו קולקציה שלמה של בגדי ילדים. אחר כך הגיעו גם תמונות על קנבס, סלסלות סרוגות מחוטי טריקו ולבסוף פיות הצמר.

מאין הרעיון

בזמן לימודי האנתרופוסופיה התאהבתי בפיות, בעדינות ובמראה האסתטי שלהן ובייחוד בשל היותן מייצגות עולם קסום ודמיוני שאליו אני מתגעגעת. כמי שחיים היום בעולם של ריאליטי, Made in china ופלסטיק, יש משהו קסום בחזרה למלאכת יד, לחומרים הטבעיים ולייצור אישי ולא המוני. להקים עסק היה מבחינתי המשך טבעי

למה שעשיתי כל חיי. אני ציפור דרוור, אוהבת ליצור ולהקיף עצמי בצבעים ובבדים ולגרום להם להתגבש ליצירה.

איך העסק מתנהל ביומיום

החנות והסטודיו שלי נמצאים בכפר האומנים ביישוב צוקים. אני מעצבת, עובדת ומוכרת בסטודיו. בגלל החיים והמיקום בערבה פתחתי גם שתי חנויות באינטרנט (באתר "מרמלדה" ובאתר "etsy") וזה מאפשר לי חופש שאותו אני צריכה. בנוסף אני מעבירה גם סדנאות יצירה בסטודיו, בבית הלקוח או בצימרים. הסדנאות מתאימות לילדים מגיל 7 ומעלה. הסדנה אורכת שעתיים, אנחנו יוצרים פיה בשיטת ליבוד יבשה. כל אחד מתחבר לפיה שבו, מה שהופך את הסדנה לפעילות מגוונת לילדות, להפעלות ימי הולדת, להעצמה נשית, לפעילות משפחתית וכדומה.

רגעי השיא

רגעי השיא שלי מורכבים ממספר רגעים קטנים של יצירה, והמרכזי שבהם, נכון לעכשיו, הוא פתיחת הסטודיו המחודש בכפר האומנים. עם זאת, אני מאמינה שהחיים מורכבים מרגעים קטנים של שיאים, ורובם משלבים בין העסק לבין חיי המשפחה שלי. כמו כן, כל יצירה של פיה חדשה היא רגע שיא והסיפורים המרגשים שעומדים מאחורי הבקשות הספציפיות של הלקוחות הפרטיים.

שאיפות לעתיד

להפיץ את בשורת הפיות של "טלפלא", להמשיך לקשט חדרי ילדים ולהגדיל את המוצרים של עולם הפיות מתוך שאיפה להכניס שמחה, צבעוניות ותום לכל מי שרוצה להיכנס לעולם הפנטזיה של "טלפלא".

תעודת זהות

שם "טלפלא" - עולם של פיות

טלפון 054-5269744

יישוב צוקים

מוטו החיים הם חגיגה אחת גדולה אל

תפסיק להנות. לחלום. לצחוק.

כל יום שאינו כזה הוא יום מבוזבז

צופר, ספטמבר 2015

צפר צמרת על ציפורים וחיות אחרות

עודד קינן

לא השליט לומד ולא הנחות מלמד...

מהי למידה? האם גם ציפורים לומדות? האם יש קשר בין המורכבות החברתית ליכולות למידה אצל ציפורים? ולמי יש נטייה לחדשנות? לרגל צאת סרטו של ארנון דטנר: "למה לעזור? סיפורם של הזנבנים", אני חוזר אל הציפור המיוחדת הזו על מנת להציג מחקר שערכתי אודותיה בשנים האחרונות.

הבוזזים. מה רבה היתה הפתעתם כשגילו שחבורת הפושעים הלאומית הזו הייתה מי אם לא ציפור קטנה ויפה בשם "ירגזי כחול". התברר שתוך זמן קצר מאוד, הצליחו מספר ירגזים ללמוד כיצד להסיר את מכסי האלומיניום ולהגיע אל החלב. מה שהדהים עוד יותר היה שירגזים אחרים שהיו בסביבתם

את השכבה העליונה של החלב העשירה בשומן, אך לפתע החריד אסון אמיתי את תושבי האי הבריטי. מישוה חמד לו לצון, ובמשך זמן מה הסיר במקומם את מכסה האלומיניום וגמע את השכבה העליונה של החלב. לבסוף תושבי הכפרים הציבו משמרות בסמוך לבתיהם על מנת לתפוס את חבורת

עם סיום מלחמת העולם הראשונה, חזרו תושבי הממלכה הבריטית אל שגרת יומם המשמימה שכללה בעיקר שיחות על מזג האוויר והפסקות תה בחלב טרי. מדי בוקר היו מניחים החלבנים את כדי החלב הטרי על מפתן דלתם של תושבי הכפרים, ואלו היו מסירים מהם את מכסה האלומיניום וגומעים

צילום מתוך: www.flickr.com/photos/14730981@N08/9128630955

כד חלב.

צילום מתוך: commons.wikimedia.org/wiki/File:Eurasian_blue_tit_Lancashire.jpg#/media/File:Eurasian_blue_tit_Lancashire.jpg

ירגזי כחול.

32 ערבות | תשרי תשע"ו, ספטמבר 2015

הסרת מכסה ע"י זנבן

צילום: עודד קינן

מי לדעתכם למד טוב יותר? האם יש הבדל בין חברי קבוצת הזנבנים ביכולתם לגלות חדשנות וללמוד משימה חדשה? ולתשובה - הניסוי נערך על 66 פרטים ב-14 קבוצות שונות של זנבנים. מתוך 28 שליטים (זוג שליט בכל קבוצה) למדו רק שלושה (10.7%) להפוך את מכסה הגומי, ואילו מתוך 36 פרטים נחותים למדו 22 (57.9%) להפוך את המכסה! התשובה שקיבלנו הייתה חד משמעית. באופן מובהק למדו הפרטים הנחותים (שהם בד"כ הצעירים) לפתוח את המכסה טוב יותר מהשליטים "הזקנים". מדוע? ייתכן שהצורך לתור אחר מזון מביא איתו נטייה לחדשנות, ומי שרעב יותר עושה מאמצים רבים יותר ללמוד (אולי הנחותים הם חסרי ניסיון במציאת מזון אל מול הבכירים). מלבד זאת, ייתכן גם שהפרטים הנחותים הצעירים פשוט לומדים טוב יותר בשל גילם. כדי להבין זאת הצבנו עוד ניסוי. הפעם החלפנו את מחצית הלוחיות השחורות בלבנות ושמונו את המזון רק מתחת ללבנות. רצינו לדעת אם גם כאן הנחותים טובים יותר. אז מה אתם חושבים? מי למד מהר יותר להפוך לוחית לבנה, הבכירים או הנחותים? אני משאיר אתכם במתח. אתם מזומנים לנסח את השערת המחקר שלכם ולשלוח לי אותה למייל: oded@adssc.org אני מבטיח לענות באופן אישי לכל מי שיתעניין.

העתיקו את ההתנהגות הזו ולמדו גם הם כיצד לפתוח את הכדים, וכך עוד ועוד ירגזים ברחבי בריטניה הצליחו לפתוח את כדי החלב ולהגיע אל שכבת השומן המזינה. סיפור זה היה העדות המדעית הראשונה לקיומה של למידה אצל עופות, אך מאז נערכו מאות מחקרים בנושא. המחקרים הראו עד כמה גבוהה יכולתן של ציפורים ללמוד והוכיחו כי ליכולת הלמידה יש ערך אדפטיבי גבוה באבולוציה של בעלי החיים. על מנת לחקור את נושא הלמידה אצל ציפורים חברתיות, ניגשתי אל הזנבנים, היות שהם חיים במסגרת חברתית הדוקה, שבה הפרטים הנחותים "מוותרים" על ההתרבות שלהם (לפחות לתקופה מסוימת) ומסייעים לזוג השליט לגדל את צאצאיו. כדי לבדוק את נושא הלמידה אצל הזנבנים, בניתי לוח גדול ובו כ-100 קעריות שבהן הונח מזון. הקעריות כוסו במכסים מגומי. הדרך היחידה של הזנבן להגיע אל המזון הייתה להסיר את מכסה הגומי. המטרה הייתה לבדוק אם לזוויג, לגיל ולמעמד החברתי של הזנבן יש השפעה על יכולות הלמידה שלו. ואמנם, חלק מהזנבנים למד להפוך את מכסי הגומי ואילו חלק לא הצליח ללמוד את המשימה. השאלות המעניינות באמת היו: האם הנקבות למדו יותר טוב מהזכרים? האם השליטים למדו טוב יותר מהנחותים הצעירים? אני מציע שתעצרו לרגע ותגבשו לכם השערת מחקר.

בתאריך 29.10.15 יוקרן בערבה סרטו של ארנון דטנר: "למה לעזור? סיפורם של הזנבנים". למה להתנדב לעזור? מדוע לא לשבת בצד ולתת לאחרים לעשות את העבודה במקומנו? סרט זה, שצולם במשך כשנה וחצי בשמורת שיזף שבערבה, מציג את הפיתרון לשאלה זו שמעסיקה חוקרי התנהגות מכל העולם במשך עשרות שנים. הסרט מציג את עיקרי ממצאי מחקרו יוצא הדופן של פרופסור אמוץ זהבי - מדען פורץ דרך בעל שם עולמי - שכלל כניסה אל עולמם של הזנבנים והיכרות עמם, הציפור הקבוצתית היחידה בישראל שאותה חוקר אמוץ כבר למעלה מארבעים שנים. הסרט נעשה כהוקרה לאמוץ, המקדיש את כל חייו לשמירת הטבע ולמחקר. מסקנות המחקר, שאותן מסביר אמוץ בקצרה ושהינן רלוונטיות לכל אחד ואחת מאתנו, התפרסמו במחקרים אקדמיים ובספרים ומיושמות כיום במחקר בתחום מדעי החיים ולא זו בלבד אלא גם במדעי הסוציולוגיה והפסיכולוגיה. זו הזדמנות להכיר את המחקר ואת תובנותיו המרתקות.

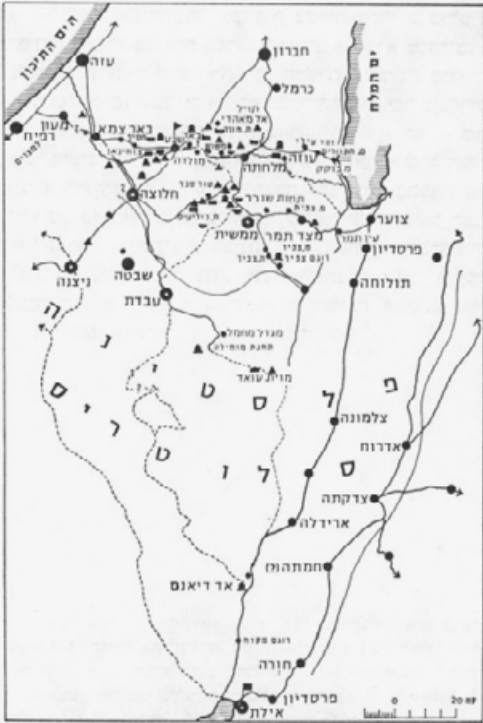
אבנים מתגלגלות

מדור על ארכיאולוגיה ואקטואליה

רועי גלילי

מה אנחנו לומדים מהתבוננות על "משבר המאה השלישית" של האימפריה הרומית ועל הקיסר הרומי הצעיר, שהתמנה לתפקידו בעיצומו של משבר זה, והוביל מהלכים דרמטיים בהתנהלות האישית והציבורית באימפריה.

במהלך המאה השלישית לספירה חוותה האימפריה הרומית טלטלה גדולה: השלום הרומאי המפורסם (פאקס רומאנה) שאפיין את החיים באימפריה במשך מאות שנים והקנה לתושביה בטחון ורווחה - תם. רצף ביש מזל של שנות בצורת ומגפות יצר תסיסה וחוסר יציבות, אויביה של האימפריה איימו על גבולותיה וקיסרים התחלפו בקצב מסחרר, במה שייקרא לימים בפי ההיסטוריונים "משבר המאה השלישית".

מפת הלימס הדיוקלטיאני מתוך מאמר של מרדכי גיחון (1975)

תקופות משבר כאלו יוצרות בדרך כלל שינוי מהותי בתרבות החומרית ומותירות חותם ארכיאולוגי ברור. ואכן, מחפירות ארכיאולוגיות ברחבי האימפריה ובפרט באזורנו אנו מוצאים את הסימנים הללו: שוד המונומנטים העירוניים בערים הרומאיות שתוכננו ונבנו בקפידה הפך ל"ספורט לאומי" ברחבי האימפריה והחריב את הערים, אבל סימן ההיכר הארכיאולוגי הבולט ביותר של התקופה הזו הוא מזבלות הענק שהצטברו בשולי הערים ואפילו בתוכן. אובדן המשילות של השלטון המרכזי וחוסר היכולת של השלטון המקומי להתמודד עם תופעות הביזה ופינוי ערמות האשפה שחוללו, יצרו תוהו ובוהו. רחובותיהן של הערים הרומאיות המפוארות והמתוכננות הפכו לספקטקל מפחיד של הזנחה והתפוררות. באזורנו נמצאו בערים חלוצה ועבדת מזבלות ענק כאלו שסתמו רחובות.

למציאות ההיסטורית הקשה הזו, נכנס הקיסר הצעיר והנמרץ דיוקלטיאנוס. הוא לא היה בן אצולה ומונה לקיסר על ידי הצבא. דיוקלטיאנוס הבין (כמו רודולף ג'וליאני בניו יורק 1700 שנים מאוחר יותר), ששיקום ואווירה פנימית של שינוי לא ניתן ליצור במציאות של סביבה חיצונית מוזנחת, והחל לטפל בקשיחות בבעיות הביזה ופינוי האשפה. בין שפע הרפורמות שחוקק בכדי להתמודד עם התפוררות האימפריה, הוא חוקק חוקים דרקוניים כנגד אזרחים ומושלים שהעזו להתעלם מצווי הסניטציה (אדיקטה

סניטארי).

מפעלו הבולט ביותר של דיוקלטיאנוס באזורנו היה הקמת ה"לימס הדיוקטליאני", קו מצודות הגבול ששמר על גבולות האימפריה מפלישות חיצוניות ומן ההתפוררות הפנימית ואובדן המשילות באזורי הפריפריה. קו הגבול החדש סיפח את הערבה ל"אויקומנה" - הארץ הנושבת - שנמצאה בגבולות המנהליים של הפרובינקיה פלשתינה. המצד הרומאי הנאה בעין חצבה שהוקם על חורבותיה של העיר מתקופת הברזל, הוא חלק מן הקו הזה שעבר מדרום ים המלח: מצוער (שבעבר הירדן המזרחי, ממול לנאות הכיכר) ומצודת עין בוקק (הסמוכה לכביש 90 ליד המלונות) ועד מצודת אילה (Aila) היא אילת.

בימים אלו עוברת גם הערבה טלטלה, שיש המכנים אותה משבר, וגם לה יש קווי אפיון במציאות החומרית. המגיע בימים אלו מאילת או מירידות סדום אל הערבה, איננו יכול להחמיץ את עמודי העשן הנישאים מן המזבלות המושביות והפרטיות שפשו בשדות, את השדות המנוקדים בערימות ניילונים ואשפה שלא פונתה. ליבו נחמץ וגרונו ניחר. השדות המוזנחים בכביש הבקעה או במשולש, הם סימן אזהרה עבורנו. הערבה היא ארץ בראשית ועלינו לשמור עליה יפה ונקייה. החקלאות יכולה והצליחה להשתלב בחזון הזה במשך שנים רבות, וכך צריך להיות ולהישאר. דווקא כשמדברים על שינוי כיוון, מקורות הכנסה חדשים ויצירתיות, יש צורך בטיפול בבעיות האשפה והסניטציה. חסרון

כיס היה, וכנראה יהיה תמיד, תירוץ לא מספק לגרירת רגליים בעניינים האלו, שאינם באמת קשים לביצוע.

דיוקלטיאנוס עצמו סירב להשתתף בריטואל המקובל של התבוססות בשחיתות הפוליטית באימפריה הרומית. בערוב ימיו פרש מרצון ממשרת הקיסר וחזר למולדתו שבסלונה (בקרואטיה של ימינו). כשנתבקש לחזור למשרת הקיסר השיב: "אילו ראיתם איזה כרוב נפלא אני מגדל בגני, לא הייתם פונים אליי בהצעה כזו".

ללמדך שחקלאות, גם אם אין בה פרנסה היא תרפיה מצוינת.

הקיסר דיוקלטיאנוס תמונה מתוך ויקישיתוף commons.wikimedia.org/wiki/File:Dio_coin3.jpg#/media/File:Dio_coin3.jpg

שירה

אורנה טל

מתחילים מחדש, בתקוות ובמעשים, במבט במה שהיה ובמה שתביא איתה השנה החדשה.

מי שהבטחנו להיות.

כשאני משפילה מבט מהשמיים ומביטה אל האדמה הזו, שעליה אנחנו פוסעים כבר כל כך הרבה שנים, מגיחה אל עיניי "פלומה" ירוקה חדשה בשדותינו. פלומה של שתילים רכים שהנחנו באדמה כדי להפיח בה וגם בנו חיים.

בבקרים החדשים של ה"ימים הלבנים" אני מביטה אל הילדים הקטנטנים בני השש שגופם הקטן נחבא תחת ילקוט גדול וכבד. מביטה בהם ויודעת שהם השתילים הקטנטנים שלי בשנה הזו. הם אלו שעליי להשקות ולהרוות, הם אלו שעליי לאחוז בגופם הקטן ולהניח להם בדרכם שלהם, ובדרכי שלי - להעמיק שורשים ולאחוז אחיזה חזקה ומשמעותית באדמת הארץ הזו שלנו - ארץ המדבר.

"ימים לבנים" הם ימי תשרי. ימים שבהם מנות גדושות מתמיד של תקווה מתרפקות בתוך הלב. בבוא היום כשהאל הגדול שבשמיים יסיים את מלאכתו ויגזור את דיננו בוודאי נשוב ונתחנן בפניו לברכות. נבקש ימים ארוכים של חיים, ימים שבהם אפשר לנשום, ואפשר לחלום ואפשר סתם כך להיות.

"ימים לבנים, ארוכים, כמו בקיץ קרני החמה. שלוות בדידות גדולה על מרחב הנהר. חלונות פתוחים לרווחה אל תכלת דממה. גשרים ישרים וגבוהים בין אתמול ומחר." (לאה גולדברג)

מדי שנה ה"ימים הלבנים" של חודש תשרי מביאים עמם ניחוח אחר. אולי ההתרפקות והאחיזה במוטיבים של ימי החג מצליחים "להנשים" מחדש הרבה חלומות שמעט דהו בשרב ובימי החום, ואולי הישיבה הקצרה בבית הכנסת מול ארון הקודש מצליחה להרעיד לרגע כל נים בגוף המבקש אחיזה חדשה בכף יד גדולה שתדע להנחות את הדרך.

"סתיו יהודי", כך כינה אברהם חלפי את הסתיו בשירו. ונדמה שבאמת רק אצלנו ב"ארץ היהודים" הסתיו בסוף אלול מביא עמו ציפורים קטנטנות ששורקות עצב ותקווה בנעימה אחת.

"סתיו יהודי בארץ אבותיי,

שולח בי

רמזי אלול.

כבר משתגעות בי קצת

הציפורים הקטנטנות, שורקות העצב

של יום הכיפורים."

(אברהם חלפי)

מדי שנה כשאנו מסיימים ללחוש את "תפילת הנעילה" וננעלים מעלינו שערי שמיים כדי לחתום את דיננו, אני מהרהרת לעצמי על ההוא שם למעלה היושב במרומים. לרגעים קצרים אני מדמינת אותו שרוע מול שולחן עץ כבד עמוס לעייפה בניירות אפורים של מעשים טובים ושל מעשים רעים. מדמינת אותו משרבט בעט אדום רשימות, מנהל בטבלאות של אקסל את גורלנו, ושופט אותנו על מי שהיינו ועל

36 **ערבות** | תשרי תשע"ו, ספטמבר 2015

2/10

פתיחה
כפר האמנים
צוקים

יום ו' | 10:00 | ללא תשלום

1/10

ארקדי דוכין
מופע אנרגטי, רומנטי ומרגש!
מופה, חצבה

יום ה' | 21:30 | 85 ₪

ארועים בערבה

אוקטובר - נובמבר
2015

20/10

17:30 גנוב על המיניונים

21:00 משפחת בילייה

יום ג' | קולנוע רוזנטל | 25 ₪

13/10

יובל קדוש
תאי אב
הרצאה של יובל קדוש
"לחיות את היום לחשוב על מחר"
קפיטריית המתנ"ס

יום ג' | 20:00 | ללא תשלום

12/10

קתדרה לוותיקי הערבה
פתיחת שנת פעילות תשע"ו
מתנ"ס ערבה

יום ב' | 09:00 | ללא תשלום

12-21/11

aravaff.co.il

פסטיבל הסרטים
הבינלאומי בערבה
צוקים

ימים ה' - שבת

5-7/11

יוגה ערבה

ימים ה' - שבת

22/10

אביב לביא בהרצאה
"סביבת עבודה ירוקה"
אולם רוזנטל

יום ה' | 20:30 | 20 ₪